

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

D. Galanis : Sources and Methods of Financing Investment in Greek Industry.
Athens, 1963.

Σε ιδιαίτερο τεύχος, υπ' αριθ. 15, της σειράς του 'Αρχείου Μελετών και 'Ομιλιών της Τραπέζης της 'Ελλάδος, δημοσιεύθηκε, με τὸν τίτλο Sources and Methods of Financing Investment in Greek Industry, μία ὁμιλία τοῦ 'Υποδιοικητοῦ τῆς Τραπέζης κ. Δημητρίου Γαλάνη, ποῦ ἔγινε στις 5 'Ιουλίου 1963, πρὸς τοὺς Οἰκονομικοὺς καὶ 'Εμπορικοὺς Συμβούλους τῶν πρεσβειῶν τῶν χωρῶν τοῦ Ο.Ο.Σ.Α. Στὴν ὁμιλία αὐτὴ ἐκτίθεται τὸ πρόβλημα τῆς χρηματοδότησεως τῶν βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων στὴν 'Ελλάδα, καὶ ἐιδικότερα οἱ ὅροι δανεισμοῦ καὶ οἱ πιστωτικὲς διευκολύνσεις, ποῦ παρέχονται καὶ στις ξένες ἐπιχειρήσεις ποῦ ἐγκαθίστανται στὴ Χώρα μας.

K.

Μαρίου Ε. Γεωργιάδου : 'Ερευνα καὶ πολιτικὴ κατακτῆσεως τῆς ἀγορᾶς (Marketing), 'Αθήναι, ἔκδοσις β', Βικτ. Παπαζῆση, 1964.

Τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Marketing» νέον ἔργον τοῦ καθηγητοῦ τῆς 'Ανωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς κ. Μ. Γεωργιάδου ἔρχεται νὰ πληρώσῃ, πράγματι, ὑφιστάμενον κενὸν τῆς ἑλληνικῆς βιβλιογραφίας εἰς τὸν τομέα τῶν ἐρευνῶν τῆς ἀγορᾶς. 'Ενῶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ ἰδίᾳ ἐν Η.Π.Α. οἱ ἀρχαὶ τοῦ Marketing εἶναι εὐρέως διαδεδομένα, ὑφίσταται δὲ πληθωρικὴ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου βιβλιογραφία, ἐν 'Ελλάδι, δυστυχῶς, ἢ ἐφαρμογὴ τῆς τεχνικῆς τοῦ Marketing εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις καθυστερεῖ εἰσέτι δὺς ἀδικαιολογήτως. 'Εσχάτως καὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς δημιουργηθείσης διεθνοῦς πραγματικότητος ἤρχισε νὰ ἀναπτύσσεται καὶ παρ' ἡμῖν σοβαρὰ κίνησις διαδόσεως καὶ συστηματοποιήσεως τῶν μεθόδων ἐρεύνης καὶ τῆς πολιτικῆς κατακτῆσεως τῆς ἀγορᾶς. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο καὶ ὑπὸ τὴν φῶς τῆς νεωτάτης ἐπὶ τοῦ Marketing διεθνοῦς βιβλιογραφίας ὁ ἀναγνώστης θὰ ἀνεύρῃ τὰ πλέον σύγχρονα συστήματα διερευνησεως καὶ παρατηρήσεως τῶν συνθηκῶν τῆς ἀγορᾶς, τὴν ἔρευναν τῶν ψυχολογικῶν κινήτρων τῆς καταναλώσεως, ὡς καὶ τοὺς παράγοντας, οἵτινες ἀποφασιστικῶς ἐπίδρουν ἐπὶ τῆς πολιτικῆς κατακτῆσεως ταύτης. Εἰδικότερον, ὁ σύγγραφεὺς ἀναλύει μὲ μεγάλην σαφήνειαν καὶ πλοῦτον στοιχείων τοὺς τρόπους τῆς ὀρθολογικῆς ἐκλογῆς: τοῦ προσφερομένου προϊόντος, τῆς πελατείας, καὶ τῶν περιοχῶν πωλήσεως, τῶν μεθόδων πωλήσεως, τοῦ καταλληλοτέρου δικτύου διαθέσεως τῶν προϊόντων, τῶν ἐπιβαλλομένων μέσων προώθησεως τῶν πωλήσεων, ὡς καὶ τῶν ἐνδεδειγμένων τιμῶν προσφορᾶς τῶν εἰδῶν. Εἰς ἰδιαίτερον τμήμα ἐκτίθενται ἀναλυτικῶς οἱ σκοποὶ καὶ τὰ σύγχρονα μέσα τῆς δημοσιότητος καὶ τῆς διαφημίσεως, αἵτινες ἀποτελοῦν τὸ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῆς ἄλλης πολιτικῆς κατακτῆσεως τῆς ἀγορᾶς. Τὸ ἔργον τοῦ καθηγητοῦ κ. Μ. Γεωργιάδου ἀποτελεῖ πολὺτιμον βοήθημα διὰ πάντα ἀσχολούμενον μὲ θέματα Marketing καὶ ἰδιαίτατα διὰ τὰς ἑλληνικὰς ἐπιχειρήσεις, αἵτινες καθημερινῶς πλέον προσαρμόζονται πρὸς τὰς νεωτέρας μεθόδους τῆς ὀρθολογικῆς διαθέσεως τῶν προϊόντων τῶν.

A. N.

Κ. Γ. Δ ρ α κ ά τ ο υ : Χρησιμότης και άδυναμιαί τής οικονομτρικής ανάλυσεως.
 'Αθήναι, 1964, σελ. 37.

Κείμενον όμιλλας διαιρούμενον εις τά ακόλουθα κεφάλαια: α) 'Η άναγκαιότης μετρήσεως τών οικονομικών σχέσεων. β) 'Η περιγραφή τών σταδίων τής οικονομτρικής ανάλυσεως. γ) 'Αδυναμιαί τής οικονομτρικής ανάλυσεως και δ) Γενικά συμπεράσματα και ύποδείξεις.

'Εν συνεχείᾳ παρατίθενται δύο χαρακτηριστικά άποσπάσματα :

«Αί διαθέσιμοι οικονομικοί στατιστικοί, παρέχουν μὲν ποσοτικά πληροφορία περί τής εξέλιξεως τών διαφόρων οικονομικών μεγεθών, πλην όμως αὐταί υπό τήν πρωτογενή των μορφήν δὲν δύνανται νά προσδιορίσουν τās ύφισταμένες διαρθρωτικές σχέσεις τών μεγεθών τούτων. Διά μόνης τής χρησιμοποίησεως τών στατιστικών στοιχείων δὲν δύναται νά γίνῃ περιγραφή και ἔρμηνεία τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ οικονομικοῦ συστήματος. Πρὸς τοῦτο εἶναι άναγκαία ἡ θεμελιώσις τής στατιστικῆς ἔμπειρίας ἐπὶ τής οικονομικῆς θεωρίας. 'Η τοιαύτη ποσοτική ἀνάλυσις τών οικονομικών σχέσεων ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τής οικονομτρίας. Κατὰ τὸν ὅρισμόν τὸν δοθέντα ὑπὸ τοῦ Tinber, αὐτὴ συνίσταται εἰς τήν ἐφαρμογὴν ἐιδικῶν μεθόδων εἰς τὸ πεδίον τής οικονομικῆς ἐπιστήμης πρὸς τὸν σκοπὸν ἐπιτεύξεως ποσοτικῶν ἔκτιμήσεων τών σχέσεων τοῦ συστήματος και ἐπαληθεύσεως, ἐπὶ τῇ βάσει τούτων, οικονομικῶν θεωρημάτων. *Εκ τοῦ ὁρισμοῦ αὐτοῦ προκύπτει ὅτι ἡ οικονομτρία συνδυάζει τήν οικονομικὴν θεωρίαν, τήν μαθηματικὴν οικονομικὴν και τήν στατιστικὴν ἀνάλυσιν. Διὰ τοῦτο κατὰ τὸν Tinbergen αὐτὴ δύναται ἐπίσης νά ὀρισθῆ εἴτε ὡς στατιστικὴ παρατήρησις θεωρητικῶς θεμελιωμένων οικονομικῶν σχέσεων εἴτε ὡς μαθηματικὴ ἀνάλυσις, ἡ ὁποία στηρίζεται ἐπὶ μετρήσεων. 'Ο κλάδος τής οικονομτρίας εἶναι σχετικῶς νέος, ἤρχισε δὲ νά ἀναπτύσσεται κυρίως μετὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον. Ραγδαίαν ἐξέλιξιν, ὅμως, ἔσημειωσε κατὰ τήν τελευταίαν εικοσαετίαν, λόγω τής ὀλονὲν ἐπεκτεινομένης χρησιμοποίησεως τών πορισμάτων του κατὰ τήν ἀντιμετώπισιν τών οικονομικῶν προβλημάτων.

Διαπιστοῦται, ἐξ ἄλλου, ὅτι ἡ οικονομτρικὴ ἀνάλυσις χρησιμοποιεῖται εὐρύτατα εἰς τās ἀνεπτυγμένες χώρας. Προκειμένου ὅμως περί τών ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν αὐτὴ «δύναται νά προσφέρῃ πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὸν προγραμματισμόν αὐτῶν. 'Επειδή, ὅμως, ἡ οικονομικὴ πολιτικὴ εἰς τās χώρας ταύτας σκοπεῖ εἰς τήν μεταβολήν τής διαρθρώσεως τοῦ συστήματος, ἔχουν ἐκφρασθῆ ἀμφιβολαί περί τής χρησιμότητος τής οικονομτρικῆς ἀναλύσεως, ἡ ὁποία, ὡς προελέχθη, παρέχει ποσοτικὰς πληροφορίας περί τών οικονομικῶν σχέσεων ἐντὸς τών πλαισίων τής ὑφισταμένης διαρθρώσεως. *Επ' αὐτῶν δυνάμεθα νά παρατηρήσωμεν: Πρῶτον, ὅτι πρὸς μετοβολήν τής διαρθρώσεως εἶναι άναγκαία ἡ γνώσις τής παρούσης καταστάσεως αὐτῆς, ἡ δὲ γνώσις τών διαρθρωτικῶν παραμέτρων τοῦ συστήματος δύναται νά προέλθῃ μόνον ἐξ οικονομτρικῶν μελετῶν και δευτερον, ὅτι ἡ μεταβολὴ τής διαρθρώσεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λαμβάνει χώραν βαθμιαίως, ὡς ἀποτέλεσμα σειρᾶς μέτρων πολιτικῆς, ποσοτικῆς και ποιοτικῆς φύσεως, πρᾶγμα ὅπερ ἐπιτρέπει τήν ἐπὶ τι διάστημα χρησιμοποίησιν τών διαρθρωτικῶν παραμέτρων τοῦ παρελθόντος διὰ προβλέψεις.

• Εἰς τās ὑπαναπτύχουσας χώρας ἡ χρησιμοποίησις τών οικονομτρικῶν μεθόδων δυσχεραίνεται μεγάλως ἐκ τής ἑλλείψεως στατιστικῶν στοιχείων διὰ βασικά οικονομικά μεγέθη και τοῦ χαμηλοῦ βαθμοῦ ἀξιοπιστίας τών διαθέσιμων τοιούτων.

» Εἰς τήν 'Ελλάδα, κατὰ τὸ παρὸν στάδιον ἀναπτύξεως αὐτῆς, ἐπιτακτικὴ εἶναι ἡ ἀνάγκη χρησιμοποίησεως τής οικονομτρικῆς ἀναλύσεως εἰς τήν οικονομικὴν ἔρευναν. Σχετικὰ προσπάθειαι ἤρχισαν μόλις τελευταίως. 'Η τοιαύτη καθυστέρησις ὀφείλεται, μεταξὺ ἄλλων, και εἰς τήν μέχρι πρό τινος μεγάλην ἑλλειψιν βασικῶν στατιστικῶν στοιχείων. *Ἡδὴ αἱ στατιστικαί τών 'Εθνικῶν Λογαριασμῶν ἔχουν βελτιωθῆ σημαντικῶς, καλύπτουσι δὲ μίαν σχετικῶς μακρὰν χρονικὴν περίοδον. Θὰ πρέπει, ἐν τούτοις, νά σημειωθῆ ὅτι πρὸς ἄνετον χρησιμοποίησιν των εἰς οικονομτρικὰς ἀναλύσεις ἀπαιτεῖται περαιτέρω βελτίωσις τών μεθόδων ἔκτιμήσεως πρὸς σμίκρυνσιν τοῦ σφάλματος

μετρήσεως, τοῦ ὁποίου ἄλλωστε δὲν γνωρίζομεν τὸ μέγεθος. Εἰς τὴν ἀπόκτησιν καταλλήλου στατιστικοῦ ὕλικου ἀποφασιστικῶς συνέβαλε παρ' ἡμῖν ἡ Ἐθνικὴ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἑλλάδος διὰ τῶν ὑπ' αὐτῆς διενεργηθεισῶν δειγματοληπτικῶν ἐρευνῶν, ὡς εἶναι ἢ ἐπὶ τῶν οικογενειακῶν προϋπολογισμῶν, τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων κλπ., ἢ ἐπιστημονικῆ στάθμῃ τῶν ὁποίων, ἀπὸ στατιστικῆς ἀπόψεως, εἶναι ἀρκούντως ὑψηλῆ. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο θὰ πρέπει νὰ παρατηρηθῇ ὅτι, ἐκτὸς τῆς ἀξιοπιστίας, τὰ συγκεντρούμενα διὰ τῶν δειγματοληπτικῶν τούτων ἐρευνῶν στοιχεῖα εἶναι ἀναγκαῖον νὰ παρουσιάζουν καὶ τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς καταλληλότητος δι' οἰκονομικρὴν ἀνάλυσιν.

» Ὑπὸ τὰς ὑφισταμένας σήμερον ἐν Ἑλλάδι συνθήκας εἶναι σκόπιμον ὅπως ληφθοῦν τὰ κατάλληλα ὀργανωτικὰ μέτρα πρὸς προώθησιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναλύσεως καὶ χρησιμοποίησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς εἰς τὴν κατάστροφωσιν ἐνὸς συνεποῦς προγράμματος οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ οἰκονομικὴ μέθοδος θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ εἰσαχθῇ καὶ εἰς τὰς βραχυχρόνιους καὶ μακροχρόνιους ἀναλύσεις, τὰς ἐνεργουμένας ὑπὸ διαφόρων κρατικῶν καὶ ἄλλων ὑπηρεσιῶν πρὸς παροχὴν τῶν ἀναγκαίων ποσοτικῶν πληροφοριῶν εἰς τοὺς ἀσκούοντας τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν».

E. A. A.

Ξ. Ε. Ζολώτα: Νομισματικὴ ἰσορροπία καὶ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις. Ἀθήναι, Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, 1964.

Συνεχίζων τὴν ἔκδοσιν τῶν ἐμβριθῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν θεμάτων γενικῶς, ὁ κ. Ξ. Ζολώτας, παρουσίασεν ἐσχάτως, διὰ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, περισοῦδαςτον μελέτην αὐτοῦ ἐπὶ πλέον τῶν 300 σελίδων, ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον. Ὁ συγγραφεὺς εἶναι πολὺ γνωστὸς εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν ὄχι μόνον ὡς ἐκ τῆς περιβλέπτου θέσεως αὐτοῦ ὡς Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, οὐδ' ὡς Καθηγητῆς καὶ Ἀκαδημαϊκός. Κυρίως εἶναι γνωστὸς καὶ ἰδιαιτέρως ἐκτιμᾶται ἐκ τῆς συγγραφικῆς αὐτοῦ ἐργασίας, τὴν ὁποίαν, παρὰ τὰ βαρῦτάτα καὶ πολυσχιδῆ αὐτοῦ καθήκοντα εὐρίσκει τρόπον νὰ ἐκπονή καὶ νὰ παραδίδῃ εἰς τὴν δημοσιότητα.

Ὅλα τὰ συγγράμματα τοῦ κ. Ζολώτα προδίδουν βαθεῖαν γνώσιν τῶν θεμάτων ἃ πραγματεύεται, καὶ πάντοτε ἐμφανίζεται ὡς ἐπατῶν κατ' ἄμφω, θεωρητικῆς δηλονότι γνώσεως καὶ πείρας ἐξ ἐφηρμοσμένης παρακολουθήσεως τῶν διαφόρων ζητημάτων. Διότι ὀφείλει νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ἡ θεωρητικὴ γνώσις, ὅσον καὶ ἂν ὑποτεθῇ βαθεῖα καὶ πλήρης, προκειμένου περὶ οἰκονομικῶν ζητημάτων, δὲν εἶναι ἐπαρκῆς διὰ νὰ προαγάγῃ εἰς λύσεις λυσιτελεῖς διὰ πάντα χρόνον καὶ τόπον. Ὑπάρχουν βεβαίως αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ αἱ θεωρίαι τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν σχολῶν καὶ τῶν μεγάλων ἐκπροσώπων τῆς οἰκονομικῆς γνώσεως, ἀλλ' ἴνα ὁ οἰκονομολόγος εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμᾷ δεόντως τὰς καταστάσεις καὶ λαμβάνῃ ἢ προτείνῃ μέτρα ὠφέλιμα, ὀφείλει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν διαφόρους προϋποθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐπιβάλλουν ἐκάστοτε τὴν ἐκ τῆς ἀνάγκης τῶν πραγμάτων, ἐνδεικνυομένην τροποποίησιν τῶν θεωριῶν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν ἐκ τῶν διδαγμάτων τῆς ἐπιστήμης, μόνον ἐκείνων, τὰ ὁποῖα θὰ εἶναι δι' ἐκάστην περίπτωσιν λυσιτελῆ ἢ τοῦλάχιστον ἀκίνδυνα. Αἱ ἰδιαίτεροι συνθηκικαὶ πολιτικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ, ὅφ' ἅς διατελεῖ μία χώρα, αἱ σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὴν διεθνή οἰκονομίαν, τὸ σημεῖον τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας ταύτης, αἱ παρ' αὐτῇ κρατοῦσαι συνήθειαι καὶ ἀντιλήψεις καὶ πλεῖστοι ἄλλοι παράγοντες εἰς τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον, δέον νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν, πρὸς διαμόρφωσιν ὀρθῶν κρίσεων περὶ τοῦ πρακτέου.

Ὁ συγγραφεὺς τῆς ὑπὸ κρίσιν ἐργασίας κ. Ξ. Ζολώτας, συγκεντρώνει, ὡς εἴρηται, ἐμβριθῆ θεωρητικὴν γνώσιν μετὰ πεφωτισμένης πείρας. Ἐρχόμενος, ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ, εἰς ἀμεσώτατην ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἐκπροσώπων ὄλων τῶν τομέων τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τοῦ τόπου μας, γνωρίζει κάλλιστα τί ἐνδείκνυται καὶ τί εἶναι δυνατόν γενέσθαι πρὸς πλήρωσιν τῶν ἐπιτακτικῶν ἀναγκῶν τῆς

παρούσης ώρας και προτομασίαν τής οικονομίας μας διά τήν συμμετοχήν μας έν τῇ Κοινῇ Ἀγορᾷ, ἐξ ἧς μετ' ὀλίγα ἔτη μέγιστα θέλουσι προκύψει προβλήματα, ἀν ἀπό τοῦδε δέν ληφθοῦν, ὄχι θεαματικά, ἐντυπωσιακά καί στιγμιαίως, λάμποντα μέτρα, ἀλλά τοιαῦτα σοβαρά, μελετημένα καί σκόπιμα.

Ἡ ὑπ' ὄψιν συγγραφή τοῦ κ. Ξ. Ζολώτα «Νομισματική Ἰσορροπία καί Οικονομική Ἀνάπτυξις», εἶναι βαθεῖα μελέτη τοῦ θεματός του, θέματος ὅπερ, καί κατά τὰ ἀνωτέρω καί κατά τὰ γνωστά σήμερον παρ' ἡμῖν, ἔχει ὅλως ἐξαιρετικήν καί ἰδιάζουσαν σημασίαν. Δέν εἶναι εὐκόλον νά ἀναλύσῃ τις τὸ ὑπ' ὄψιν ἔργον τοῦ κ. Ζολώτα, διότι διά τοῦ πυκνοτάτου εἰς ἐννοίας περιεχομένου του, καλύπτει ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος. Ἀρκούμεθα ὅθεν ὅπως ἀναφέρωμεν τὰς ἐπικεφαλίδας τῶν κεφαλαίων του, λίαν ἐνδεικτικὰς τῆς ἐν τῷ βιβλίῳ ἀναπτυσσομένης ὕλης καί νά σταθώμεν, ἰδιαιτέρως ἐφ' ἐνός σημείου, ὅπερ ἀποτελεῖ καί τήν κεντρικὴν ἰδέαν τοῦ συγγράμματος.

Ἐν ἀρχῇ καί μετὰ τὸν πρόλογον καί τήν εἰσαγωγήν, γίνεται ἀνάπτυξις τῶν ἀκολουθῶν σημείων : α) Τὸ πρόβλημα τῆς νομισματικῆς σταθερότητος καί οικονομικῆς ἀναπτύξεως ἀπὸ μακροχρονίου ἀπόψεως. β) Νομισματικὴ σταθερότης καί ρυθμὸς ἀναπτύξεως. γ) Πληθωρισμός καί Οικονομικὴ ἀνάπτυξις βραχυχρονίως, καί δ) Οἱ σκοποὶ τῆς οικονομικῆς πολιτικῆς εἰς μίαν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώραν. Ἐφεξῆς ἔπονται τὰ ἀκόλουθα κεφάλαια : Α'. Ἡ Ἑλληνικὴ Οικονομία κατὰ τὴν περίοδον 1950 - 1963. Β'. Νομισματικὴ καί Πιστωτικὴ πολιτικὴ. Γ'. Ἡ Δημοσιονομικὴ πολιτικὴ. Δ'. Πολιτικὴ Ἰσοζυγίου Πληρωμῶν. Ε'. Τὰ Χρηματικά εἰσοδήματα. Στ'. Ὁ ἀνθρώπινος παράγων ὡς καί τὸ πρόβλημα τῆς ἀναπτύξεως. Ζ'. Προοπτικὴ καί τὸ πρόβλημα τῆς ἀναπτύξεως τῆς Ἑλληνικῆς Οικονομίας. Η'. Τὸ πρόβλημα τῆς ἀπασχολήσεως καί τῆς μεταναστεύσεως. Θ'. Προβλήματα ἀναπτύξεως τοῦ βιομηχανικοῦ τομέως. Ι'. Προβλήματα ἀναπτύξεως τοῦ ἀγροτικοῦ τομέως.

Φαίνεται ὅθεν καί ἐκ τῆς ἀναγραφῆς τῶν τίτλων τῶν κεφαλαίων τοῦ ἔργου —ὧν ἕκαστος ὑποδιαιρεῖται εἰς ἐπὶ μέρους παραγράφους— ἡ ἔκτασις τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ συγγραφέως ἐν τῇ ἐκπόνησει τοῦ ἔργου του, ἀλλ' ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ἡμεῖς ἐνταῦθα θὰ ἀσχοληθώμεν μὲ ἐν ἐκ τῶν ἀνωτέρω σημείων, ὅπερ ἀποτελεῖ καί τήν κεντρικὴν ἰδέαν τοῦ ἔργου καί τίτλου αὐτοῦ. Τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι ἡ Νομισματικὴ σταθερότης. Διὰ δύο λόγους : Καί διότι τὸ θέμα εἶναι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ μεγίστης σπουδαιότητος καί διότι φαίνεται νά εὐρίσκειται ἐπὶ τάπητος τόσον ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅσον καί λόγω δισταμένων, ὡς λέγεται, ἀρμοδίων ἀπόψεων ἐπὶ τῷ θεματός. Τὸ θέμα τοῦτο ἔχει ὅλως ἰδιάζουσαν σημασίαν διὰ τὰς ὑπὸ οικονομικὴν ἀνάπτυξιν ἰδίᾳ χώρας, διὸ καί αἱ σοφαὶ ἐν αὐτῷ ἀπόψεις τοῦ συγγραφέως δύνανται νά θεωρηθοῦν, διὰ τὰ καθ' ἡμᾶς πράγματα ἰδίως καί κατὰ τήν παροῦσαν ὥραν ὡς πολυτίμοι εἰσηγήσεις καί μονονοῦχι διδασκαλίαι.

Ἐπὶ τῷ ὄντι οἱ φρονούντες διεθνῶς τε καί παρ' ἡμῖν, ὅτι ὅταν τίθεται ζήτημα οικονομικῆς ἀναπτύξεως μιᾶς καθυστερημένης χώρας, ὁ πληθωρισμὸς καί δὴ ὁ σταθερὸς καί ὁ προοδευτικὸς τοιοῦτος εἰς οἰονδήποτε βαθμὸν, ὄχι μόνον δέν ἀντενδείκνυται, ἀλλ' ἀντιθέτως ἀποτελεῖ ἕνα ἐκ τῶν ἀρίστων συντελεστῶν τῆς ἀναπτύξεως. Ἡ ἐν λόγω ἄποψις τυχάνει πεπλανημένη, διότι, ὡς κατ' ἐπανάληψιν ἀπεδείχθη, διὰ τῆς θεωρίας ταύτης προέκυψαν, κατ' ἐπανάληψιν, ὀλέθρια ἀποτελέσματα. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ νομισματικὴ σταθερότης δέν ἀποτελεῖ, αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, σκοπὸν οὐδὲ δύνανται νά σώσῃ νοσηρὰς ὑπὸ ἄλλας ἐπόψεις καταστάσεις. Ἐν τούτοις, εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι ὁ πληθωρισμὸς καί μάλιστα διὰ μακροχρονίους περιόδους δημιουργεῖ δυσπιστίαν καί ἀπογοήτευσιν ὡς ἐκ τῆς ἡλαττωμένης ἀξίας τοῦ εἰσοδήματος διὰ τῶν συνεχῶν πληθωρικῶν πιέσεων. Δέν ἀναχαιτίζεται ὡς ἐπιχειρηματικὴ πρωτοβουλία καί τρέπεται τὸ κοινὸν πρὸς ἐπενδύσεις εἰς ἀκίνητα, χρυσὸν, ἀκόμη δὲ καί εἰς πολυτίμους λίθους, ὡς διεπιστώθη κατὰ τὴν περίοδον τῆς Κατοχῆς.

Ἄλλως τε, κατὰ τὸ ἐγγὺς παρελθὸν ὄχι μόνον τὴν περίοδον τῆς Κατοχῆς ἀλλὰ

καί μετά ταύτην, τὸ κοινὸν ἔχει λάβει τοσαύτην πικρὰν πείραν τῶν πληθωρισμῶν, οἵτινες δὲν ἔλλειψαν καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, ὥστε οὐδεμίαν δύναμιν ἢ θεωρίαν ἢ διδασκαλίαν εἶναι ἱκανὴν νὰ πείσῃ αὐτὸ ὅτι μία πληθωρική πολιτικὴ δύναται νὰ ἔξῃ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα ἢ τουλάχιστον νὰ μὴν ἔξῃ ὀλεθρίας συνεπειάς. Καὶ πρέπει νὰ προσθέσωμεν ὅτι εἰς τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα καὶ τὰς οἰκονομικὰς κατευθύνσεις, ὁ ψυχολογικὸς παράγων παίζει πρωτεύοντα ρόλον.

Κατὰ τὸν συγγραφέα — ὀρθῶς δὲ κατὰ τὴν ταπεινὴν ἡμῶν γνώμην — τὰ δύο θέματα : «Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις» καὶ «Νομισματικὴ ἰσορροπία» δεόν νὰ ἀντιμετωπίζωνται ὁμοῦ, νὰ ἐπιδιώκεται δὲ καὶ ἡ ταυτόχρονος ἐξυπηρέτησις αὐτῶν. Δὲν εἶναι ἔννοια ἀνταγωνιζόμενα ἀλλήλας. Οὐδ' ἐμποδίζει ἡ ἐπιδίωξις τῆς μιᾶς, τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἄλλης. Εἶναι ἔννοια, αἱ ὁποῖαι συμπράττουσιν εἰς τὴν διαμόρφωσιν συνθηκῶν εὐνοουσῶν τὴν ἐπίτευξιν τοῦ τόσοσιν ποθητοῦ ἀγαθοῦ, τῆς γενικῆς εὐημερίας, ἐν ᾧ μέτρῳ, τουλάχιστον, αἱ φυσικαὶ δυνατότητες ἐπιτρέπουσιν τὴν ἐφαρμογὴν τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς τε ἐπιστήμης καὶ τῆς πείρας. Ἡ προσεκτικὴ μελέτη τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Ζολώτα δύναται νὰ ἀποβῇ καὶ διδακτικὴ διὰ πάντα ἔχοντα μέγα ἢ μικρὸν ἢ καὶ ἐλάχιστον μέρος ἐν τῇ οἰκονομικῇ ζωῇ τῆς χώρας μας.

Κων. Σ. Ρεγγοῦκος

Π. Κατσαμᾶ καὶ Π. Βεντούρα : Ἡ σύγχρονος λογιστικὴ (θεωρητικὴ, πρακτικὴ καὶ ἐφηρμοσμένη. Ἀθῆναι, ἐκδότης : Πανελληνίος Ἐπιστημονικὴ Λογιστικὴ Ἑταιρεία, 1964.

Τὰ 22 πολυγραφημένα τεύχη τῆς Λογιστικῆς τῶν κ.κ. Κατσαμᾶ καὶ Βεντούρα, περιλαμβάνοντα σειρὰν μαθημάτων τῆς Λογιστικῆς διὰ τῆς μεθόδου τῶν προβλημάτων, ἀπετέλεσαν ἤδη τὴν νέαν ἔκδοσιν τῆς Λογιστικῆς τῶν συγγραφέων, εἰς βιβλίον 400 σελίδων περίπου καὶ εἰς 22 κεφάλαια διεξοδικῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀντικειμένων τῆς θεωρητικῆς, πρακτικῆς καὶ φορολογικῆς Λογιστικῆς. Ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τῶν τευχῶν, ἅτινα προηγήθησαν τῆς ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου, ἡσχολήθημεν ἔκτοτε, διατυπώσαντες μάλιστα καὶ τὴν γνώμην ὅτι ἐπεβάλλετο νὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ ἐκτύπωσις, ἣτις διαθέτει τὴν ἀναμφισβήτητον ὑπεροχὴν ἔναντι τῆς πολυγραφῆσεως καὶ διὰ τὴν ἀξίαν πρὸς τὴν σοβαρότητα τῆς συγγραφῆς προβολὴν τῆς ὕλης.

Εἰς ὅσα δίκαια διὰ τὴν πληρότητα τῆς ἐργασίας τῶν συγγραφέων παρετηρήσαμεν τότε δὲν πρόκειται βεβαίως νὰ προσθέσωμεν τὸ νέον, πέραν τῆς ἐπαναλήψεως τῆς θερμῆς καὶ ἀπὸ τῆς ἰδικῆς μας πλευρᾶς συστάσεως, ὅπως εὐρέως ὑποστηριχθῇ καὶ ἀξίως ἐκτιμηθῇ προσπάθεια, ἣτις ἀναμφισβητήτως πλουτίζει τὴν Λογιστικὴν μας βιβλιογραφίαν καὶ διδακτικῶς τὴν ἐνισχύει.

Εἰμποροῦμεν ἐνταῦθα γενικῶς νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι πίστις, προσωπικὴ μας τουλάχιστον, εἶναι ὅτι ἡ κατανόησις τῆς Λογιστικῆς ἐπιτυγχάνεται οὐχὶ διὰ τῆς ἐξιστορήσεως τῶν λογιστικῶν ὄρων καὶ ἐννοιῶν, ὅσων διὰ τῆς παραστατικῆς διδασκαλίας. Διὰ τοῦτο καὶ θεωροῦμεν ὡς ἰδιαιτέρας διὰ τοιοῦτον σκοπὸν σημασίας τὴν διὰ σχημάτων ἐμφάνισιν τῆς κινήσεως τῶν διαφορῶν λογαριασμῶν.

Ἐπιπλέον δὲν εἶναι ἱστορία καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ἀνήκει εἰς τὸν κύκλον τῶν γνώσεων τῶν ἀναπτυσσομένων καὶ διδασκομένων κυρίως διὰ τῆς ἱστορήσεως, ἀποτελεῖ ἀλήθειαν παραδεδεγμένην βεβαίως καὶ προσφέρουσι θετικὴν ὑπηρεσίαν ὅσοι τὴν ἐνστερνίζονται καὶ ἐμπράκτως εἰς τὴν παροχὴν τῶν διδακτικῶν καὶ ἄλλων ὑπηρεσιῶν των.

Λίαν ἐπιτυχῆ εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν κ.κ. Κατσαμᾶ καὶ Βεντούρα, θεωροῦμεν τὴν παραστατικὴν ἐμφάνισιν τῶν ἐκ συναλλαγῶν ἐπερχομένων περιουσιακῶν μεταβολῶν. Ὡς ἀντιθέτως, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐκλαϊκευμένου τῆς συγγραφῆς, πολλὰς ἐπιφυλάξεις διατηροῦμεν διὰ τὴν χρῆσιν ὄρων, ὡς ὁ ὑπὸ τῶν συγγραφέων ἐν χρῆσει τοιοῦτος «κερδοζημία» ἀντὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ «Ζημία καὶ Κέρδη», ὅστις ἀναπαοκρίνεται καὶ εἰς λογιστικὴν διάταξιν τοῦ οἰκείου λογαριασμοῦ. Σκοπιμώτερον ἐπίσης θὰ ἦτο ὑπὸ πᾶσαν

ἔποψιν —καὶ ἐνταῦθα θὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν παλαιότεραν ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἀντικειμένου παρατήρησίν μας πρὸς τοὺς συγγραφεῖς— καὶ ὁ ρ θ ῶ τ ε ρ ο ν, νὰ προηγηθῆται τῆς διπλογραφίας ἢ ἀπλογραφίας, προτασσομένων τῶν κοινῶν δι* ἄμφοτέρας διαφόρων λογιστικῶν ὀρισμῶν.

Οὐδεὶς θὰ διστάσῃ νὰ συγχαρῆ τοὺς συγγραφεῖς διὰ τοιαύτην ἐπίδειξιν ἐφέσεως πρὸς μελέτην καὶ προβολὴν τῆς Λογιστικῆς, ἣτις εἶναι ἰδιαιτέρως ἀξίεπαινος, προερχομένη ἐκ μέρους νέων ἐπιστημόνων καὶ συναδελφῶν. Ὑπάρχουσι δὲ πάντοτε εὐρέα περιθώρια ἀξίῳ μιμήσεων. Ἔχει ἀνάγκην ὁ τομεύς.

Συρ. Ν. Λιζάρδος

*Α ν ν α ς Κ ο υ τ σ ο γ ι ἄ ν ν η — Κ ὁ κ κ ο β α (Ὑψηγῆτριας Πολιτικῆς Οἰκονομίας τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ στελέχους τοῦ Κ.Ε.Π.Ε.): «Συναρτήσεις παραγωγῆς τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας». Ἔκδοσις Κέντρου Προγραμματισμοῦ καὶ Οἰκονομικῶν Ἐρευνῶν. Σελ. 250, Ἀθῆναι, 1964.

Εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτὴν ἡ συγγραφεὺς προβαίνει εἰς οἰκονομετρικὴν διερεύνησιν τῆς τεχνολογίας τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας. Ἡ ἔρευνα βασίζεται εἰς δεῖγμα 500 ἐπιχειρηματικῶν μονάδων διὰ τὸ ἔτος 1960 καὶ περιλαμβάνει τὰ ἀποτελέσματα ὑπολογισμῶν συναρτήσεως παραγωγῆς τύπου Cobb - Douglas ὡς καὶ ἀπλῶν γραμμικῶν συναρτήσεων δι* ὄλους τοὺς κλάδους τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας.

Ἡ ἐργασία ἀπαρτίζεται ἀπὸ τέσσαρα μέρη. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος γίνεται ἐξέτασις τῶν χρησιμοποιουμένων συναρτήσεων καὶ περιγραφή τῶν βασικῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν ἀπὸ θεωρητικῆς σκοπιᾶς. Τὸ δευτερον μέρος περιλαμβάνει σύντομον ἐπισκόπησιν τῶν οἰκονομετρικῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀνακύπτουν κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν συναρτήσεων παραγωγῆς διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἐλαχίστων τετραγῶνων. Τὸ τρίτον τμήμα τῆς ἐργασίας ἀναφέρεται εἰς τὰ χρησιμοποιηθέντα στοιχεῖα καὶ περιλαμβάνει τὰ ἀποτελέσματα τῶν ὑπολογισθεισῶν συναρτήσεων τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας. Εἰς τὸ τέταρτον μέρος γίνεται σύγκρισις τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐρέυνης πρὸς ἀντίστοιχα ἀποτελέσματα τῆς βιομηχανίας ἄλλων χωρῶν. Τέλος, γίνεται ἐφαρμογὴ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐρέυνης διὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς ὀριακῆς παραγωγικότητος τῆς ἐργασίας εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας, καὶ διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ συνολικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς μείζονος βιομηχανίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκ τῶν συμπερασμάτων τῆς ἐρέυνης παρατίθενται ὡς παρουσιάζοντα μεγάλου ἐνδιαφέροντος τὰ κάτωθι :

1) Οἱ πλεῖστοι τῶν κλάδων τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας λειτουργοῦν μὲ σταθερὰν κατὰ κλίμακα ἀπόδοσιν τῆς παραγωγῆς (constant returns to scale). Ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦν οἱ κλάδοι τῆς ἐριουργίας καὶ τῆς βασικῆς μεταλλουργίας, οἱ ὁποῖοι παρουσιάζουν φθίνουσαν ἀπόδοσιν κλίμακος παραγωγῆς, καὶ οἱ κλάδοι τῶν δομικῶν ὑλῶν, ὑαλοργίας καὶ κατασκευῆς εἰδῶν ἐφαρμογῆς ἠλεκτρισμοῦ, οἱ ὁποῖοι λειτουργοῦν μὲ αὐξουσαν κατὰ κλίμακα ἀπόδοσιν.

2) Ἡ ὀριακὴ παραγωγικότης τῆς ἐργασίας παρουσιάζει σημαντικὰς διαφορὰς κατὰ κλάδους βιομηχανίας, πέραν τούτου δὲ αἱ διαφοραὶ αὗται διευρύνονται ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος κατὰ τὴν περίοδον 1958 - 61. Ἐξ ἄλλου, ἡ αὐξησης τῆς ὀριακῆς παραγωγικότητος τῆς ἐργασίας εἰς ὄλους γενικῶς τοὺς κλάδους (ἐξαιρέσει τοῦ κλάδου τῆς βασικῆς μεταλλουργίας) ὑπῆρξε κατὰ πολὺ ταχύτερα τῆς αὐξήσεως τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν αὐξησης τῆς συμμετοχῆς τῆς ἀμοιβῆς τῶν λοιπῶν συντελεστῶν εἰς τὴν προστιθεμένην ἀξίαν εἰς βάρος τῆς συμμετοχῆς τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας.

3) Ἡ καθαρὰ ἀξία τοῦ παγίου κεφαλαίου τῆς βιομηχανίας μέσου καὶ μεγάλου μεγέθους κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1960 ἀνήρχετο εἰς 12 δισεκατομμύρια δραχμῶν εἰς τιμὰς τοῦ ἔτους τούτου. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ προστιθεμένη ἀξία τῆς μείζονος βιο

μηχανίας κατά τὸ 1960 ἀνῆλθεν εἰς 10 δισεκατομμύρια δραχμάς, ὁ γενικός συντελεστής κεφαλαίου προστιθεμένης ἀξίας κατά τὸ ἐν λόγω ἔτος ἦτο 1.2.

M.

Κ λ α υ δ ί ο υ Β. Μ π α ν τ α λ ο ύ κ α : «Ὁργανωτικὴ τῶν ἐπιχειρήσεων, διοικητικὴ καὶ ἐπιτελική». Ἔκδοσις Γραφείου Οἰκονομικῶν Ἐρευνῶν Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς. Πειραιεὺς, 1964, σελ. 154.

Αἱ συνοπτικαὶ σημειώσεις τῶν μαθημάτων τοῦ κ. Κλ. Β. Μπανταλούκα, τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς, δημοσιεύονται εἰς μίαν κρίσιμον κομπήν διὰ τὴν οικονομικὴν προσπάθειαν τοῦ τόπου. Εἰδικώτερον, ἀπέβη κοινή συνείδησις, ὅτι χωρὶς τὸν ἀπαραίτητον ἀριθμὸν δυναμικῶν ἐπιχειρηματικῶν στελεσῶν, τὰ ὁποῖα ὁ καθηγητὴς Α. Hirschman χαρακτηρίζει ὡς τοὺς φορεῖς τῆς κινητοποίησης καὶ συνθέσεως τῶν οικονομικῶν δυνάμεων, ἡ σύνδεσις μετὰ τῆς Ε.Ο.Κ. παρουσιάζει μικρὰς πιθανότητας ἐπιτυχίας. Ἡ ἐκπαίδευσις ἡγετῶν διὰ τὰς συγχρόνους δυναμικὰς ἐπιχειρήσεις ἔχει τώρα προέχουσαν σημασίαν. Δικαίως λοιπόν, ὁ συγγραφεὺς ἀφιερώνει τὴν μεγάλην πείραν καὶ τὸς εὐρυτάτας γνώσεις εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς Ὁργανωτικῆς τῶν Ἐπιχειρήσεων. Ἡ Οἰκονομικὴ Ὁργανωτικὴ παρουσιάζεται διὰ πρώτην φοράν ἐν Ἑλλάδι κατὰ τόσον συνθετικὸν τρόπον ὡς ἐπισημὴ τῆς ἐρεῦνης καὶ ἀναπτύξεως τῶν γενικῶν ἀρχῶν καὶ μεθόδων πρὸς μεγιστοποίησιν καὶ ἀριστοποίησιν τῆς ἀποτελεσματικότητος μιᾶς συλλογικῆς προσπάθειας. Ὑπὸ μίαν ἔννοιαν, ἡ Ὁργανωτικὴ ἀποτελεῖ τὸν κοινὸν παρονομαστὴν σειρᾶς ἐπιμέρους κοινωνικῶν ἐπιστημῶν. Χάρις εἰς τὸν διαθέσιμον μηχανισμόν ἐρεῦνης ἐξασφαλίζει αὕτη ὑψηλὸν βαθμὸν ἀντικειμενικότητος, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν, ὅτι ἡ μέθοδος δὲν ἐπηρεάζεται ἀποφασιστικῶς ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ ἀντικειμένου ἐκάστης ἐπιστήμης. Τοῦτο οὐδῶλας περιορίζει τὴν πρακτικὴν ἀξίαν τῆς Οἰκονομικῆς Ὁργανωτικῆς, ἡ ὁποία πρέπει τὸ ταχύτερον νὰ ὑποκαταστήσῃ τὰς ἐμπειρικὰς μεθόδους τῆς διοικητικῆς καὶ ἐπιτελικῆς ὀργανώσεως τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων.

Μὲ τὴν γνώριμον σαφήνειαν καὶ μεθοδικότητα, ὁ συγγραφεὺς ἀναπτύσσει τὸ σημαντικὸν τοῦτο θέμα εἰς πέντε μέρη καὶ τριάντα πέντε σύντομα κεφάλαια, συμπληρούμενα ὑπὸ πλουσίας ἐλληνικῆς καὶ διεθνοῦς βιβλιογραφίας. Διὰ τὸν ἐξ ἐπαγγέλματος οἰκονομολόγον, τὸν πρώτον μέρος ἔχει ἰδιαίτερον θεωρητικὸν ἐνδιαφέρον, διότι πραγματεύεται θέματα ἀρίστης ἐπιλογῆς τοῦ γεωγραφικοῦ καὶ ὀργανωτικοῦ πλαισίου ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ λειτουργήσῃ ἡ παραγωγικὴ μονάς. Μετὰ ταῦτα, ἀναλύονται μὲ ἄκραν σαφήνειαν καὶ λογικὴν ἐνότητα τὰ προβλήματα ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας, ἐκλογῆς τῶν καταλλήλων βαθμίδων διοικήσεως, τῆς ὀργανώσεως τοῦ μηχανισμοῦ διοικήσεως τοῦ προσωπικοῦ καὶ τῶν ἐπικοινωνιῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων. Ἀπὸ ἀπόψεως ἐλληνικῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ κακὴ ὀργάνωσις τοῦ συστήματος ἐπικοινωνιῶν δημιουργεῖ σοβαρώτατα προβλήματα ἀποδοτικῆς λειτουργίας τῶν. Εἰς τὸ τελευταῖον μέρος τῆς ὑπὸ κρίσιν ἐργασίας, ἐξετάζεται ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν τοῦ προγραμματισμοῦ εἰς τὴν χάραξιν τῆς πολιτικῆς τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἐνταῦθα περιλαμβάνονται ὅλαι αἱ σύγχρονοι μέθοδοι, διὰ τῶν ὁποίων αἱ σημεριναὶ ἐπιχειρήσεις ἀντιμεταπίθουν τὰ λειτουργικὰ τῶν προβλήματα εἰς τὰ πλαίσια τῆς μικτῆς οικονομίας καὶ τῆς ὀλιγοπωλικῆς διαρθρώσεως τῆς ἀγορᾶς.

Ὁ Καθηγητὴς Κλ. Β. Μπανταλούκας μὲ τὴν τελευταίαν συμβολὴν του συνεχίζει μίαν ἀξίειπαινον προσπάθειαν διαδόσεως τῶν ἐπιστημονικῶν γενικῶν ἀρχῶν καὶ μεθόδων τῆς Ὁργανωτικῆς, συμφῶνως πρὸς τὰς ὁποίας πρέπει τὸ ταχύτερον νὰ ἀναπροσαρμοσθῶν αἱ ἐλληνικαὶ ἐπιχειρήσεις διὰ νὰ ἐπιβιώσουν εἰς τὸ ἀνταγωνιστικότερον πλαίσιον τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν, ἡ ὑπὸ κρίσιν ἐργασία δὲν ἀντιπροσωπεύει ἀπλῶς συμβολὴν εἰς τὴν ἔρευναν ἐνός σημαντικοῦ τομέως τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ συνεισφέρει εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν καταλλήλων ἐπιχειρηματικῶν στελεχῶν.

Νικ. Π. Κωνσταντινίδης

Ἰωάν. Ν. Ξηροτύρη : Ἐπίκαιρα κοινωνικά προβλήματα. Θεσσαλονίκη, 1965.

Εἰς τὴν πλουσίαν ὄσον καὶ πολῦτιμον προσφορὰν του, ὁ Καθηγητὴς τῆς Κοινωνιολογίας εἰς τὴν Ἀνωτάτην Βιομηχανικὴν Σχολὴν Θεσσαλονίκης —καὶ ἐπὶ 22 ἔτη Διευθυντὴς τοῦ Πειραματικοῦ Σχολείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, προηγουμένων— κ. Ἰωάννης Ν. Ξηροτύρη, προσέθεσε μίαν ἀκόμη, λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἔκδοσιν : Τὰ «Ἐπίκαιρα κοινωνικά προβλήματα», τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν καὶ μίαν ἐκ τῶν πρώτων ἐπιστημονικῶν ἐκδόσεων τοῦ 1965.

Ἀποφεύγων κάθε δογματισμὸν καὶ εἰθισμένους εἰς τὴν μελέτην καὶ ἀνάλυσιν τῶν φαινομένων, ὁ κ. Ξηροτύρης —παιδαγωγός, ψυχολόγος καὶ κοινωνιολόγος— εἶναι ὁ κοινωνικὸς ἀνατόμος, ὁ ὁποῖος εἰσχωρεῖ εἰς τὸ βάθος, ἐξετάζει τὰς λεπτομερείας ποῦ συνθέτουν ἕν φαινόμενον, φθάνει εἰς τὰς ρίζας αὐτοῦ, ἐνισπίζει τὴν ἔρευνάν του «εἰς τὴν πηγὴν».

Ἡ μέθοδος ποῦ ἀκολουθεῖ, ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἀντιμετωπίζει τὰ κοινωνικά φαινόμενα, ἀποκαλύπτουν τὴν ἀξίαν τῆς προσφορᾶς τοῦ κ. Ξηροτύρη : Ρίπτει τὸ βάρος τῆς ἐρεύνης του εἰς τὴν ἐφηρμοσμένην κοινωνιολογίαν. Καὶ ὡς πρὸς τοῦτο πρωτοτυπεῖ, διανοίγει νέους ὀρίζοντες εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην τῆς Κοινωνιολογίας. Ὁ συγγραφεὺς ἀντὶ τῶν μεγάλων θεωρητικῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀπεκοσμίως ἀπέτελεσαν θέματα συζητήσεων, διαμαχῶν καὶ συγγραφῶν, προτιμᾷ τὰ ὀλιγώτερου θεωρητικοῦ βάθους, ἀλλὰ περισσότερο ἐπίκαιρα, περισσότερο καίρια, τὰ ὁποῖα συγκινοῦν καὶ δονοῦν τὴν σύγχρονον κοινωνικὴν πραγματικότητα καὶ ἰδιαίτερος τὴν ἑλληνικὴν.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἐνῶ ἡ ἐργασία του εἶναι καθαρῶς ἐπιστημονικὴ (σύνθεσις κοινωνιολογίας καὶ ψυχολογίας), εἶναι καὶ ἐκλαϊκευτικὴ, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι παρέχει τὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς μαθητὰς του καὶ τὸ εὐρὸ κοινὸν νὰ γνωρίσουν εἰς ὅλην τὴν ἑκτασιν σοβαρὰ σύγχρονα πρακτικὰ κοινωνικά θέματα.

Φέρει ἀκόμη ἡ ἐργασία τοῦ κ. Ξηροτύρη ἔντονον τὴν σφραγίδα τῆς ἀγωγῆς, ἡ ὁποία ἀπέτελεσε δι' αὐτὸν τὸ διὰ βίου ἀσκηθὲν ὕψηλόν του λειτούργημα καὶ ἡ ὁποία ἤδη στρέφεται πρὸς τὸ κοινωνικὸν σύνολον καὶ καθίσταται κοινωνικὴ ἀγωγή.

* *

Εἰς τὸ νέον του ἔργον ὁ κ. Ξηροτύρης ἔρευνᾷ τρία βασικά κοινωνικά θέματα :

Τὸ πρῶτον ἀναφέρεται εἰς τὴν κοινωνικὴν συμπεριφορὰν τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι «τὰ ἐλαττώματα ἀτομισμοῦ καὶ ἀντικοινωνικότητος», δηλαδὴ ὁ ἀτομισμὸς, ἡ ὑπερφροσύνη, ἡ ματαιοδοξία, ὁ φθόνος καὶ ἡ πλεονεξία («σοβαρὲς ἀντικοινωνικὲς ἀδυναμίεις», τὰ χαρακτηρίζει ὁ συγγραφεὺς). Εἰς τὰ συμπεράσματα τὰ ὁποῖα συνάγει κατόπιν ἐνδελεχοῦς ἀναπτύξεως τῶν ἐπὶ μέρους τούτων ἐλαττωμάτων, ὑπογραμμίζει ὅτι, πρὸς περιστολὴν τῶν ἀντικοινωνικῶν τάσεων τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου ἀπαιτεῖται ἀναμόρφωσις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς καὶ ἡ δημιουργία «κοινωνικοῦ φρονήματος», τὸ ὁποῖον δύναται νὰ διαμορφωθῇ διὰ τῆς «κοινωνικῆς ἀγωγῆς», ποῦ πρέπει νὰ ἀποτελῇ θεμελιώδη ἐπιδίωξιν τῆς παιδείας.

Τὸ δεῦτερον ἀφορᾷ εἰς τὸν πρόβλημα, τὸ ὁποῖον ἀντιμετωπίζουν ὅλαι αἱ σύγχρονοι βιομηχανικαὶ κοινωνίαι : «Ὁ τεχνικὸς πολιτισμὸς καὶ ἡ ἐπίδρασις του ἐπάνω εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων». Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ θέμα τοῦτο ἀπησχόλησεν εὐρύτατα τὴν διεθνή βιβλιογραφίαν —ἀποτελεῖ ἀνάπτυξιν τμήματος τῶν παραδόσεων του εἰς τὴν Α. Β. Σ. Θ. ὡς ἀναφέρει— ὁ συγγραφεὺς δὲν περιέπεσεν εἰς τὸν «κοινὸν τόπον» καὶ διετήρησε θαυμαστὴν πρωτοτυπίαν κατὰ τὴν ἔρευναν, τὴν ἀνάπτυξιν του, ὡς καὶ εἰς τὰ ἐξαγόμενα συμπεράσματα. Ἀντικρῶν μὲ τὴν παιδαγωγικὴν του πείραν καὶ τὸ ψυχολογικὸν του αἰσθητήριον, τὸ βασικὸν πρόβλημα τῆς σημερινῆς βιομηχανικῆς κοινωνίας, τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων, τοποθετεῖ τοῦτο εἰς τὸ πλαίσιον «τῆς ἀγωγῆς πρὸς τὴν συνανθρωπιά ἢ ἀνθρωπίνης ἀγωγῆς», τονίζων ὅτι : «ἡ θετικὴ ἀνάπτυξις τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ἐξαρτᾶται περισσότερο ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀνθρώπινου θυμικοῦ, τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως, παρὰ ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ νοῦ».

Τρίτον θέμα του αποτελεί ἕν τεράστιον ἔθνικόν - κοινωνικόν μας πρόβλημα : «Ἡ φυγή ἀπὸ τὴν ὑπαίθρου».

Τὸ θέμα τοῦτο ἠρεύνησεν ὁ συγγραφεὺς —ὡς ἀναφέρει— εἰς τὴν πηγὴν, διὰ προσωπικῶν συνεντεύξεων καὶ δειγματοληπτικῆς συγκεντρώσεως στοιχείων.

Εἰς τὸ κεφάλαιον I παρέχονται τὰ γενικὰ χαρακτηριστικά τοῦ φαινομένου αὐτοῦ εἰς τὴν χώραν μας καὶ εἰς τὸ κεφάλαιον II ἐπισημαίνονται τὰ αἷτια τῆς φυγῆς ἐκ τῆς ὑπαίθρου πρὸς τὰς πόλεις τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ πρὸς τὸ ἐξωτερικόν, τὰ ὁποῖα ὁ συγγραφεὺς κατατάσσει στατιστικῶς καὶ μετ' ἀξιολόγησιν, τὰ ἀναλύει συστηματικῶς. Εἰς τὸ κεφάλαιον III ἀναπτύσσονται αἱ πάσης φύσεως συνέπειαι τῆς «φυγῆς» διὰ τὴν χώραν μας. Τέλος, τὸ κεφάλαιον IV ἀφιερῶται εἰς τὰ «μέτρα ποῦ πρέπει νὰ λάβουμε». Συνήθως, οἱ ἐρευνηταὶ τοῦ κεφαλαιώδους αὐτοῦ προβλήματος περιορίζονται εἰς τὴν ἀναφορὰν τῶν οικονομικῶν μέτρων διὰ τῶν ὁποίων εἶναι δυνατὴ ἡ ἐπίλυσις του. Ὁ κ. Ξηροτύρης παρέχει καθολικὴν εἰκόνα τῶν ληπτέων μέτρων, τὰ ὁποῖα, κατ' αὐτόν, πρέπει νὰ εἶναι, οικονομικά, κοινωνικά, ψυχολογικά καὶ μέτρα ἀναφερόμενα εἰς τὴν Παιδείαν.

Τὰ τελικὰ συμπεράσματα τοῦ συγγραφέως εἶναι ἐξ ἴσου ἐνδιαφέροντα : «Τὸ πρόβλημα τῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας μας, γενικότερα ἀντικρουζόμενον, δὲν εἶναι ἀπλῶς θέμα ἐπενδύσεων στὸ οικονομικὸ πεδίο, παρὰ εἶναι πρόβλημα πολυσύνθετο καὶ πρὸ παντός, κοινωνικὸ, ψυχολογικὸ, μορφωτικὸ καὶ ὀργανωτικόν». . . . «Ἡ ἐποχὴ μας ἀπαιτεῖ τὸν ἐκσυγχρονισμό, τὴν ἀνάπτυξη, τὴν ἐκβιομηχάνιση καὶ μάλιστα γρηγορῆ, θετικὴ, σταθερὴ: Ὁ ἐκσυγχρονισμὸς μας εἶναι ζήτημα ὀριμότητος τοῦ λαοῦ μας».

* * *

Ὁ διεξερχόμενος τὸ νέον βιβλίον —33ον κατὰ σειρὰν— τοῦ κ. Ἰω. Ξηροτύρη αἰσθάνεται νὰ ἔρχεται εἰς ἄμεσον ἐπαφήν, μὲ τὴν ζέουσαν πραγματικότητα, ἱκανοποιεῖται ἀπὸ τὴν συστηματικότητα τῆς τοποθετήσεως τῶν ζητημάτων καὶ ἀπὸ τὴν σοφὴν ἀπλότητα τῆς ἀναπτύξεως τῶν θεμάτων. Καὶ γοητεύεται ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν πληρότητα τῆς ἐπιστημονικῆς τεκμηριώσεως τῆς ἐργασίας τοῦ συγγραφέως ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν δεξιότητιαν τοῦ γραπτοῦ λόγου, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὸν πολὺπειρον, φιλόπονον καὶ παραγωγικώτατον συγγραφέα, τοῦ ὁποίου βίωμα ἀποτελεῖ ἡ κοινωνικὴ ἀγωγή.

I. X.

Γεωργίου Ἐ. Τερζάκη : Ἡ ἐφηρμοσμένη ἐλεγκτικὴ τῶν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, κατὰ τὸ ἰσχύον φορολογικὸν δίκαιον, Ἀθήναι, 1964.

Ὁ ἐκλεκτὸς συνάδελφος κ. Γεώργιος Τερζάκης ἐξέδωκεν εἰς 290 καλοεκτυπωμένας σελίδας ἐμπειρατωμένην ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐργασίαν του.

Μετὰ τὴν «Ἐλεγκτικὴν» τοῦ Βρεταννοῦ Ὁρκωτοῦ Λογιστοῦ καὶ Τεχνικοῦ Συμβούλου τοῦ Σώματος Ἑλλήνων Ὁρκωτῶν Λογιστῶν κ. I. Mattingly (1963), τὸν «φορολογικὸν ἔλεγχον τῶν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων» (1957) τῶν κ. κ. Χρήστου Κύτταρη καὶ Πέτρου Πούγγουρα καὶ ἐν συνεχείᾳ τὴν ἑτέραν ὀγκώδη συγγραφήν τοῦ κ. Χρήστου Κύτταρη ἐπίσης περὶ τῆς «Ἐλεγκτικῆς καὶ τοῦ τεχνικοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ φορολογητέου κέρδους εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις» (1963), ἡ ἐργασία αὕτη τοῦ κ. Γ. Τερζάκη ἀξιολογῶς προστίθεται εἰς τὴν βιβλιογραφίαν τοῦ θέματος. Τὸ ἔρευνᾶ ἀπὸ τῆς καθαρῶς φορολογικῆς διαδικασίας τοῦ ἐλέγχου, εἰς 300 σελίδας περίπου λίαν ἐπιμελημένης ἐκδόσεως. Βασίζεται οὗτος εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς φορολογικῆς νομοθεσίας καὶ νομολογίας καὶ εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Κ.Φ.Σ., δι' ὧν ρυθμίζονται αἱ συναλλακτικαὶ διατυπώσεις τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ θεσπίζονται κανόνες ἀποβλέποντες εἰς τὴν παρακολούθησιν καὶ κανονικὴν ἀπεικόνισιν τῶν συναλλαγῶν, διὰ βιβλίων καὶ στοιχείων ὑποκειμένων ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸν φορολογικὸν ἔλεγχον πρὸς διαπίστωσιν τῆς κανονικότητός των.

Μετὰ πάσης προσοχῆς διεξήλθομεν τὴν ὅλην ἐργασίαν τοῦ κ. Γ. Τερζάκη, περὶ

της οποίας συγχωρεῖται ἡ καλλιτέρα κρίσις διὰ πληρότητα καὶ ἀριότητα ἐπιστημονικῆς ἐπεξεργασίας τῆς ὕλης, ὅσον καὶ τὸ μεθοδικὸν τῆς κατατάξεώς της.

Ὁρθῶς προτάσσεται αὐτῆς ὁ σκοπὸς καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς Ἑλεγκτικῆς, ὡς μεθόδου ἐρεύνης καὶ διαπιστώσεως τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς συναλλακτικῆς δράσεως τῶν ἐπιχειρήσεων, διὰ τὸν ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῆς φοροδοτικῆς τῶν ἱκανότητος.

Λίαν ἐπιτυχῆς εἶναι ἡ ἐκ μέρους τοῦ συγγραφέως ἐναρμόνισις τῶν λογιστικῶν κανόνων πρὸς τὰς παρεμβαλλομένας ρυθμίσεις τοῦ Κ.Φ.Σ., ὁ δὲ μελετητὴς τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Τερζάκη πλήρως κατατοπίζεται ἐπὶ τῶν ἐνδεικνυομένων μεθόδων τῶν λογιστηρίων τῶν ἐπιχειρήσεων, διὰ νὰ ἐπιτυχάνεται ἡ ἐξασφάλισις τοῦ κύρους τοῦ ἔργου των, ἐν τῇ ἐφαρμογῇ εἰλικρινῶς, ἀλλὰ καὶ μεθοδικῶς τῶν συνδεδεασμένων ἀρχῶν Λογιστικῆς καὶ Κ.Φ.Σ. Δι' αὐτοῦ θὰ διασφαλίζεται καὶ ἡ πραγματικὴ πρόθεσις τούτων, ὡς ἐπιβάλλεται τοῦτο ἀνεξαιρέτως, ὅπως παρέχεται εἰς τὸν φορολογικὸν ἔλεγχον ἡ δυνατότης εὐχεροῦς ἀσκήσεως τοῦ ἔργου του. Μόνη ἐν προκειμένῳ καὶ ὀρθῇ γραμμῇ, εἶναι ἡ ἀπεικόνισις πραγματικῶν ἀποτελεσμάτων καὶ ἡ ἐφαρμογὴ ἀριτύτου συστήματος λογιστικῶν βιβλίων διὰ τὴν διευκόλυνσιν τοῦ φορολογικοῦ ἐλέγχου.

Εἶναι ἀξία προσεκτικῆς μελέτης ἡ ἐργασία τοῦ κ. Γ. Τερζάκη ἐκ μέρους τοῦ λογιστικοῦ κόσμου καὶ πολλοῦ ἐπαίνου δικαιοῦνται ἐρευνηταὶ ὡς ὁ ἐκλεκτὸς συνάδελφος, φιλοτίμως καὶ εὐσυνειδήτως ἀσχολούμενοι μὲ τὰ θέματα, ὥστε νὰ παρέχωσι διὰ τὸν συγγραφῶν των ὑπηρεσίας θετικὰς εἰς τὸν κόσμον τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν μας τάξεων. Οἱ ὀπωσδήποτε σήμερον ἐνασχολούμενοι εἰς τὴν ἐν γένει Λογιστικὴν, πολλὰ πρέπει νὰ ὀφείλωσιν εἰς τούτους, διότι διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν τῶν ἀριστέων τούτων τῶν τάξεων μας, παρέχεται αὐτοῖς ἀπροσμέτρητος δυνατότης ἀρτίας κατάρτισεως καὶ ἐνημερώσεώς των, διὰ τὴν πληρεστάτην ἀλλὰ καὶ εὐχερεστέραν ἀσκήσιν τοῦ ἔργου τῶν εὐθύνων των, ὡς δὲν εἶχον τὰς δυνατότητας ταύτας οἱ παλαιότεροι, στερούμενοι τοιοῦτων ἐπιστημονικῶν καὶ τόσῳ μεθοδικῶν μέσων, ὅτε παρθένον ἦτο ἀκόμη τὸ ἔδαφος τῆς ἐρεύνης καὶ τῆς συστηματικῆς καθοδηγήσεως διὰ τῶν κοινῆς χρήσεως καταλλήλων ἐργασιῶν. Ὅτε ἡ ἀτομικὴ κατάρτισις καὶ προσπάθεια, ἡ πρωτοβουλία καὶ ἰδιοφυῆς ἱκανότης, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἐκ τῆς μακρᾶς δοκιμασίας πείραν, ἦσαν ἡ μόνη δύναμις πρὸς ἀντιμετώπισιν προβλημάτων καὶ θετικὸς συντελεστὴς ἀσκήσεως εὐθύνων.

Καὶ συνιστώμεν τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου τοῦ συναδέλφου καὶ ἐπανάληψιν χρῆσιμον θὰ θεωρήσωμεν πᾶσαν προτροπὴν πρὸς μίμησιν. Διότι καὶ τοῦτο ἀσφαλῶς εἶναι φιλοδοξία τοῦ εὐσυνειδήτου καὶ καλοῦ μελετητοῦ. Ἰκανοποίησις μεγίστη, ὁ προσωπικὸς μόχθος του καὶ καθ' ἑαυτὸς νὰ προσφέρῃ, ἀλλὰ καὶ ὁδὸν εἰς τὴν ἔρευναν νὰ διανοίγῃ κεντρίζων τὸν ζῆλον καὶ τὴν φιλοτιμίαν.

Σπυρ. Ν. Λιζάρδος

Ἰω. Χολέβα: Ὁργανωτικὴ (ὀργάνωσις καὶ διοίκησις ἐπιχειρήσεων). Θεσσαλονίκη, 1964.

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁργανωτικὴ» (ὀργάνωσις καὶ διοίκησις ἐπιχειρήσεων), ἐκυκλοφόρησε ὀγκῶδες ἐκ 522 σελίδων σύγγραμμα τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἐν Θεσσαλονικίᾳ Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς κ. Ἰω. Χολέβα, περιλαμβάνον τὰς παραδόσεις του εἰς αὐτῆν.

Τὸ ἔργον διαιρεῖται εἰς τέσσαρα μέρη καὶ ἀρκετὰ κεφάλαια καὶ παραγράφους.

Τὸ πρῶτον μέρος, σελίς 3 - 115, ἀποτελεῖ εἰσαγωγὴν εἰς τὴν «Ὁργανωτικὴν» καὶ σύντομον ἱστορίαν αὐτῆς, ἀπὸ τοῦ ἀναγνωριζομένου γενικὰ ὡς πατρός καὶ ἱδρυτοῦ τῆς «Φρ. Ταῦλορ» (1856 - 1915), καὶ τῶν λοιπῶν συνεργατῶν, διαδόχων καὶ συνεπιστῶν τοῦ ἔργου ἀνά τὸν κόσμον, ἐπὶ μίαν περίπου 50ετίαν ἔκτοτε μέχρι σήμερον.

Εἰς τὸ δεῦτερον μέρος, σελίς 123 - 238, ὁ συγγραφεὺς ἀσχολεῖται μὲ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τοὺς συντελεστὰς τῆς παραγωγῆς ἰδίως βιομηχανικῶν προϊόντων (δευτερογενοῦς παραγωγῆς). Τὸ τρίτον μέρος, σελίς 243 - 379 εἶναι ἀφιερωμένον

εις την κατά λειτουργίας οργάνωσιν τῶν ἐκμεταλλεύσεων, ἦτοι τὰ στοιχεῖα οργάνωσης τοῦ ἐργοστασίου, τῆς συναλλακτικῆς λειτουργίας, τῆς οἰκονομικῆς τοιαύτης, τῆς ἀποθηκεύσεως κλπ. Τὸ τέταρτον, τέλος, μέρος σελίς 383 μέχρι τέλους ἀναφέρεται εἰς τὴν οργάνωσιν τῆς διοικήσεως τῶν ἐργοστασίων, ὅπως λ.χ. ἡ πολιτικὴ τῆς ἐκμεταλλεύσεως, ὁ προγραμματισμὸς τῆς παραγωγῆς, τῶν πωλήσεων, τῶν ἐπενδύσεων κλπ. Ἐπιπλέον, ἀναπτύσσονται ἐπίσης εἰς αὐτὸ τὰ περὶ ἐλέγχου τῆς ἐκμεταλλεύσεως, οργάνωσης τοῦ ἐπιτελείου τῆς ἐπιχειρήσεως, τὰ περὶ κυβερνητικῆς, τὰ σχετικὰ μὲ τὴν οργάνωσιν τοῦ γραφείου, κ.τ.τ.

Ὅτι θὰ εἶχε κανεὶς νὰ παρατηρήσῃ γενικὰ ἐπὶ τοῦ ὡς ἄνω ἔργου, εἶναι ὅτι ὁ συγγραφεὺς κατέβαλε μίαν εὐσυνείδητον καὶ ἀξιόλογον δυνάμει προσπάθειαν διὰ τὴν πλήρη ἀνάπτυξιν καὶ ἀνάλυσιν τῶν θεμάτων, ἅτινα ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν οργάνωσιν τῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ ἐπιχειρήσεων, ἰδίως δὲ τῶν βιομηχανικῶν τοιούτων. Ἀπὸ τὴν ἀποψιν αὐτὴν ἐπομένως ὁ κ. καθηγητὴς εἶναι ἄξιος ἐπαίνου καὶ συγχαρητηρίων. Ἀπομένει ὁμως ἡ οργάνωσις τῶν λοιπῶν κατευθύνσεων τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος, αἵτινες ἀποτελοῦν ἐπίσης ἀντικείμενον οργάνωσης καὶ αἵτινες ὀφείλουσιν νὰ ἐνδιαφέρουσιν καὶ νὰ ἀπασχολοῦν τὴν «Ὀργανωτικὴν», ἐφόσον αὕτη ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ ἀναγνωρίζεται ὡς ἐπιστήμη. Ἄλλως εἶναι ἀπλῶς τεχνικὴ οργάνωσις ὀρισμένου κύκλου ἐπιχειρήσεων. Ἀπὸ τὴν ἀποψιν αὐτὴν ἄλλα ἐπιχειρήσεις ἢ ἐκμεταλλεύσεις δεδόμενα οργάνωσης εἶναι αἱ τῆς πρωτογενοῦς παραγωγῆς, τῆς τριτογενοῦς τοιαύτης (ἐμπόριον ἐν γένει), ἡ τραπεζικὴ οἰκονομία, ὁ κλάδος τῶν μεταφορῶν κλπ.

Κατὰ φυσικὴν συνέπειαν ἡ «Ὀργανωτικὴ» δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ἐπιστήμη, ὅταν ἀφήνῃ ἔξω τοῦ ἐνδιαφέροντός της τοὺς κλάδους αὐτοὺς τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος. Τοῦτο δὲ ἀσχετῶς τοῦ ἀν μερικοὶ ἐκ τῶν κανόνων, ποὺ τίθενται διὰ τὴν οργάνωσιν τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ἰσχύουσιν καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς κλάδους τῆς οἰκονομίας.

Ἀνεξαρτήτως τούτου ἡ «Ὀργανωτικὴ», διὰ νὰ θεωρηθῆ ὡς πραγματικὴ καὶ ἀξία λόγου ἐπιστήμη, ὀφείλει νὰ καλύπτῃ καὶ τὰ ἄλλα κενὰ ποῦ ὑπάρχουν, ὄχι ἀπλῶς εἰς τὰς κατευθύνσεις τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὰς διαφόρους ἐκδηλώσεις της (ὅπως λ.χ. ἡ ἀτομικὴ ζωὴ, ὁ οἰκογενειακὸς βίος, ἡ ζωὴ τῶν νέων κλπ.). Διότι καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐπιδεκτικὴ οργάνωσης καὶ ὀφείλει νὰ ἀπασχολῆ τὴν Ὀργανωτικὴν ἐπιστήμην. Εἰς τὴν περίπτωσιν ὁμως αὐτὴν ἡ «Ὀργανωτικὴ» δὲν δύναται νὰ ἀποτελῆ κλάδον τῶν οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἰδιαιτέρα τῆς Ἰδιωτικῆς οἰκονομικῆς. Ὀφείλει νὰ καταστῆ αὐτοτελὴς καὶ ἀνεξάρτητος γενικὴ ἐπιστήμη, ὑποδιαιρουμένη εἰς πολλοὺς κλάδους, ὅπως τὸ δίκαιον, ἡ λατρικὴ, κλπ.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κλάδοι αὐτῆς ὀφείλουσιν νὰ εἶναι :

- α) Ἡ οργάνωσις τῆς ἀτομικῆς ζωῆς τῶν ὀρίμων ἀνθρώπων.
- β) Ἡ οργάνωσις τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου.
- γ) Ἡ οργάνωσις τῆς ζωῆς τῶν νέων ἀμφοτέρων τῶν φύλων.
- δ) Ἡ οργάνωσις τῶν δημοσίων ὀργανισμῶν καὶ ὑπηρεσιῶν.
- ε) Ἡ οργάνωσις τῶν ἐπαγγελματικῶν ἀπασχολήσεων τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων μὲ ἀναλόγους ὑποδιαιρέσεις διὰ τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον, τὰς τραπεζικάς, τὰς μεταφοράς κλπ.
- στ) Ἡ ὀργανωτικὴ μορφολογία κ.ἄ.

Δι' ὅλα αὐτὰ τὰ ζητήματα μία αὐτοτελὴς καὶ ἀνεξάρτητος «Ὀργανωτικὴ ἐπιστήμη» ὀφείλει νὰ ἐκδηλῶνῃ ἐνδιαφέρον καὶ νὰ παρέχῃ κανόνας οργάνωσης. Ἄλλως, ὅταν περιορίσῃ τὸ ἐνδιαφέρον της εἰς τὴν οργάνωσιν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἀσχολεῖται μόνον μὲ αὐτάς, δὲν δύναται νὰ ἔξῃ τὴν ἀξίωσιν νὰ θεωρηθῆ ἐπιστήμη.

Καθόσον γνωρίζομεν τοιαῦτα ἀπόψεις δὲν ἀνεπτύχθησαν εἰς ἄλλας χώρας ἀφοῦ ὅλοι οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν «Ὀργανωτικὴν» περιορίζονται εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς ἐφαρμογὰς της ἐν τῷ κύκλῳ τῶν ἐπιχειρήσεων. Διευρύνθησαν ἐν τούτοις καὶ ἀνεπτύχθησαν ἀπὸ ἑλληνικῆς πλευρᾶς παρόμοιαι ἀντιλήψεις, μὲ ἀξιόλογον μάλιστα συγγραφικὴν δραστηριότητα. Ἀπομένει νὰ ἀντιμετωπισθῶσιν τὸ ζήτημα, νὰ ἐκ-

φράσουν τὴν γνώμην των καὶ νὰ ἐπικρίνουν ἢ νὰ ἐγκρίνουν τὰς νέας αὐτὰς θεωρίας οἱ κ.κ. καθηγηταὶ τῆς «Ὀργανωτικῆς» εἰς τὰς ἀνωτάτας οἰκονομικὰς σχολὰς ἐν Ἑλλάδι καὶ ὅσοι ἄλλοι ἐνδιαφέρονται νὰ προβληθῇ εἰς τὸν διεθνή πνευματικὸν ὄριζοντα μία νέα ἑλληνικὴ πνευματικὴ δημιουργία, πρὸς ὄφελος τῆς ἀνθρωπότητος, ἢ ὅποια παραδέρνει μέσα εἰς τὴν ἀσυναρτησίαν, τὴν ἀβεβαιότητα καὶ τὸ χάος.

Ἀμάραντος Στέφανος

A. Agarwala καὶ S. Singh: The Economics of Underdevelopment. Oxford University Press. Σελίδες 494, σελλίνα 30.

Οἱ ἐκδόται εἶχαν τὴν θαυμασίαν ἰδέαν νὰ συγκεντρώσουν εἰς τὸν τόμον αὐτὸν βασικῆς σημασίας ἄρθρα ἐγκατεσπαρμένα εἰς περιοδικὰ, ἐπισήμους ἐκθέσεις καὶ διαλέξεις, ποῦ ἐπηρεάσαν καὶ ὑπέκριναν σκέψεις ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως κατὰ τὴν τελευταίαν εικοσαετίαν. Ἀκόμη καὶ οἱ ἐπαγγελματῆαι ὀκονομολόγοι, οἱ ὅποιοι εἶχον ἤδη γνῶσιν τῶν θεμάτων αὐτῶν, θὰ ὑποδεχθοῦν μὲ εὐχαρίστησιν τὸν τόμον αὐτόν, ὁ ὁποῖος συγκεντρώνει καὶ καθιστᾷ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν προχείρους τόσον πολλὰς μελέτας. Δι' ὅσους πάλιν δὲν εἶχον τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὴν δυνατότητα νὰ παρακολουθήσουν ὅλην τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν, ἡ συλλογὴ αὕτη εἶναι ἀληθινὸν ἀπόκτημα. Κατὰ τὴν συλλογὴν τῶν ἄρθρων καὶ τοῦ ὑπολοίπου περιεχομένου τοῦ ἐξαιρετικοῦ αὐτοῦ βιβλίου οἱ ἐκδόται ἐνδιαφέρθησαν κυρίως διὰ τοὺς ἀναγνώστας τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν. Οἱ ἐκδόται γράφουν ὅτι συχνὰ ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἐπιστήμη, ἢ ὅποια διδάσκεται εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας εἶναι ἀκριβὲς ἀντίγραφον τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, ἢ ὅποια διδάσκεται καὶ εἶναι κατάλληλος διὰ τὰς βιομηχανικῶς ἀνεπτυγμένας χώρας. Διὰ τὸν λόγον οὗτόν ἐξέδωσαν τὸν τόμον αὐτόν, ὁ ὁποῖος θὰ ὑποβοηθῆσθαι μελετητὰς τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν νὰ σκεφθοῦν τὰ ἰδιαιτέρα προβλήματα τῶν χωρῶν των.

Τὸ περιεχόμενον ἔχει ἐπιλεγῆ μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπιμέλειαν. Περιέχονται ἄρθρα, ἐκθέσεις καὶ μελέται, ποῦ ἀντιμετωπίζουν τὸ πρόβλημα τῆς ὑπαναπτύξεως ὑπὸ τὴν γενικὴν του μορφήν καὶ τὰς ἐπὶ μέρους ἀπόψεις του. Φυσικὰ τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν πρόκειται νὰ ἰκανοποιήσῃ τοὺς πάντας. Δὲν δημοσιεύεται καμμία ἐργασία τοῦ καθηγητοῦ Φράγελ ἢ τοῦ καθηγητοῦ Μύρνταλ, τὰ ἔργα τῶν ὁποίων ἔχουν μεγάλην σημασίαν διὰ πάντα μελετητὴν τοῦ προβλήματος τῆς ὑπαναπτύξεως. Ἐπίσης δὲν ἀναφέρεται τίποτε ἀπὸ τὰς ἀντιλήψεις τοῦ δρος Μπάουερ. Ἀλλὰ τί θὰ ἔπρεπε ἄραγε νὰ ἀπορριφθῇ διὰ νὰ περιληφθοῦν ὅσα περιελήφθησαν; Θὰ ἠδύνατο ὅμως νὰ λεχθῇ, ὅτι θὰ ἔπρεπε τουλάχιστον νὰ δημοσιευθῇ μία σύντομος ἀνασκόπησις τῶν ἀποκλεισθέντων καὶ πράγματι ἀξιόλογων ἔργων ἐπὶ τοῦ μεγάλου τούτου οἰκονομικοῦ, πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ θέματος.

A. Π. Κ.

G. H. Bantock: Education in an Industrial Society. Ἐκδοσις Faber and Faber. Ltd., 35 σελίνα.

Ἡ διαπραγματεύσις ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ προβληματισμοῦ τῆς οἰκονομικῆς ἐξελίξεως, ἀποτελεῖ κλάδον ἐρεῦνης ἀναπτυχθέντα κυρίως κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν. Μεταξὺ τῶν συγγραφῶν τῆς κατηγορίας αὐτῆς, ὁ κ. Bantock ἔχει καταλάβει ἤδη ἀξιόλογον θέσιν, διὰ τοῦ ἔργου «Ἐλευθερία καὶ αὐθεντία εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν», τὸ ὁποῖον προεκάλεσεν ἐντύπωσιν τόσον διὰ τὴν τὸλημν τοῦ περιεχομένου του, ὅσον καὶ διὰ τὴν σαφήνειαν καὶ πειστικότητα, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ συγγραφεὺς του ἀντεστρατεύθη παλαιὰς καὶ καθιερωμένας ἰδέας, αἱ ὁποῖαι μέχρι πρότινος τουλάχιστον, εἶχον ἰσχὺν δόγματος. Μὲ τὴν νέαν του ἐργασίαν, ἢ ὅποια εἶδε προσφάτως μόλις τοῦ φῶς τῆς δημοσιότητος, ὁ Bantock προχωρεῖ εἰς τὴν ἀνατομίαν τῶν φαινομένων τῆς συγχρόνου βιομηχανικῆς κοινωνίας, καὶ φέρει εἰς τὴν ἐπι-

φάνειαν τὰς κυριωτέρας ἀνεπαρκείας καὶ ἀντινομίας τῆς, ὡς αὐταὶ διαμορφώνονται εἰς τὸ σημερινὸν γραφειοκρατικὸν βιομηχανικὸν κράτος. Ταυτοχρόνως, ὅμως, εἰσάγει τὴν ἰδέαν μιᾶς ὀργανωμένης καὶ συγκεκροτημένης ἐπιστρατεύσεως τῶν παιδαγωγικῶν μ' ἠθῶν, διὰ τὴν ἄρσιν τῶν ἀνωτέρω ἀντινομιῶν. Σκοπὸς του εἶναι νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ὁ κυκεὼν τῆς ἀπανθρώπου βιομηχανικῆς κοινωνίας, δύναται νὰ ὀργανωθῇ ἐπὶ βάσει μετ' ἀνθρωπίνης διαστάσεως ὥστε νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν βιωσιμότητα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

Ὁ συγγραφεὺς, καίτοι χωρὶς θεωρητικὰς προεκτάσεις, φαίνεται ὅτι προσπαθεῖ νὰ ἀποδώσῃ τὴν βασικὴν αἰτίαν τῆς ἀπομακρύνσεως παντὸς ἀνθρώπινου στοιχείου ἀπὸ τὴν βιομηχανικὴν κοινωνίαν τῶν τεραστίων μεγεθῶν, εἰς τὴν ἔλλειψιν ἑνὸς σαφοῦς προσανατολισμοῦ τῆς συγχρόνου ἀξιοκρατίας. Βλέπει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν σκέψιν του, νὰ συμπιέζονται μετὰ τῶν συμπληγᾶδων τῆς «ἰσοπεδώσεως» καὶ τῆς «ἀξιοκρατικῆς ἱεραρχίας». Παραλείπει, ὅμως, νὰ ἐπισημάνῃ ἐπαρκῶς τὴν κοινωνικο-οικονομικὴν βάσιν τοῦ ἀξιώματος τῆς «ἰσότητος» καὶ «ἐξισώσεως», ἐνὸς ταυτοχρόνου ρίπτει τὸ δογματικὸν τοῦ βάρους ὑπὲρ τῆς δεοντολογίας μιᾶς ἀξιοκρατικῆς ἱεραρχίας. Ἐάν, ὅμως, ἐξαιρέσῃ κανεὶς τὴν ἀνωτέρω δογματικὴν ἀδυναμίαν του, ὁ κ. Bantock ἐπιτυχᾶναι νὰ διεισδύσῃ μετ' ὀξυδέρκειαν καὶ πρωτοτυπίαν, εἰς τὰς προεκτάσεις κοινῶν εἰς τὸ καθημερινὸν μας λεξιλόγιον ἐνοιῶν καὶ καταστάσεων, ὡς αὐταὶ ἐμφανίζονται εἰς τὴν σύγχρονον βιομηχανικὴν κοινωνίαν. Ἰδιαιτέρως ἐπιτυχῆς, εἶναι ὁμολογουμένως, ἡ ἀναφορὰ του εἰς τὰς ἀπόψεις τοῦ John Dewey, εἰς τὸ κεφάλαιον ὅπου ἐξετάζει τὰς σχέσεις τῆς ἐκπαιδεύσεως πρὸς τὸ καθόλου κοινωνικὸν γίνεσθαι. Μετ' ὀξυδέρκειαν ὡσαύτως, συσχετίζει πρὸς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν, τὰς ἀπόψεις του περὶ ἐξετάσεων, περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν πνευματικῶς καθυστερημένων ἀτόμων καὶ περὶ τῆς ἀνάγκης διατηρήσεως μιᾶς ἰσορροπίας μετὰ τῆς «ἐξισωτικῆς» τάσεως τῆς συγχρόνου κοινωνίας καὶ τῶν «μειονοτικῶν» πολιτισμῶν.

K. M. S.

G. D e r a l l e n s : Gestion Financière de l'Entreprise, 2α ἔκδοσις, Sirey, 1963, σελ. 525, τόμος I.

Ἡ πρώτη ἔκδοσις ἐκυκλοφόρησε τὸ 1960. Ἡ δευτέρα εἶναι μεγαλυτέρα κατὰ 100 σελίδας. Δύσκολον ἔργον διὰ τοὺς φοιτητάς, παρὰ ταῦτα, λόγω τοῦ πληροφοριακοῦ χαρακτήρου του, εἶναι λίαν χρήσιμον. Τοῦτο διαιρεῖται εἰς 5 κεφάλαια. Εἰς τὸ πρῶτον ἀναλύεται κατὰ ποῖον τρόπον μελετᾶται ἡ οικονομικὴ καὶ διαχειριστικὴ θέσις τῆς ἐπιχειρήσεως, μέσῳ τοῦ ἰσολογιομοῦ τῆς. Εἰς τὸ δεύτερον ἐξετάζεται ἡ οικονομικὴ διάρθρωσις τῆς ἐπιχειρήσεως. Εἰς τὸ τρίτον ἐπιχειρεῖται προσέγγισις τῆς ἐπιχειρηματικῆς διαχειρίσεως ὑπὸ στενὴν ἕνοιαν καὶ ἐκτίθενται τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀποκαλύπτονται τῇ βοηθείᾳ ἀριθμοδοικτῶν κλπ. Τὸ τέταρτον κεφάλαιον εἶναι ἀφιερῶμενον εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ ἐκτίμησιν τῶν διαφόρων διαδικασιῶν χρηματοδοτήσεως. ἐνὸς εἰς τὸ τελευταῖον (πέμπτον), ἀναφέρονται τὰ προγράμματα καὶ αἱ προβλέψεις διὰ τὰς ἐπενδύσεις, τὴν κεφαλαιοδότησιν καὶ τὴν χρηματοδότησιν.

G. M.

European Affairs Bureau : The Growth of the National Economies of Japan and the Soviet Union. (A Comparison of Economic Growth Rate), Ministry of Foreign Affairs. Tokyo, σελ. 45, 1963.

Ὡς γνωστὸν, ἡ Σοβιετικὴ ἔνωσις ἰσχυρίζεται ὅτι πραγματοποιεῖ τοὺς ταχύτερους ρυθμοὺς οικονομικῆς προόδου, οἱ ὅποιοι ὑπερβαίνουν κατὰ πολὺ ἐκείνους τῆς ἀμερικανικῆς καὶ δυτικοευρωπαϊκῆς οικονομίας. Οἱ ρυθμοὶ οὗτοι, ὑποτίθεται, εἰναι ἀποδείξεις τῆς ὑπεροχῆς τοῦ σοσιαλιστικοῦ οικονομικοῦ συστήματος. Αἱ δυτικαὶ χώραι ἀντιτάσσουσιν διάφορα ἐπιχειρήματα ἔναντι τῶν σοβιετικῶν ἰσχυρισμῶν, τὸ σπου-

δαιότερον τῶν ὁποίων, ἀπὸ ἀπόψεως ἀποδεικτικῆς σημασίας, εἶναι ἡ ραγδαία καὶ θαυματικὴ ἀνάπτυξις τῆς Ἰαπωνικῆς οἰκονομίας ἀπὸ τοῦ 1951 καὶ ἐντεῦθεν. Ἡ ὀλιγοσέλιδος ἐργασία ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Μεγέθυνσις τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας τῆς Ἰαπωνίας καὶ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως» ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Γραφείου-Εὐρωπαϊκῶν Ὑποθέσεων τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν τῆς Ἰαπωνίας. Χωρὶς καμμίαν ἀμφιβολίαν αὐτὴ παρουσιάζει ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον ὄχι μόνον διὰ τὴν ἀφθονίαν τοῦ ἐμπειρικοστατιστικοῦ ὕλικου τῆς Ἰαπωνικῆς καὶ σοβιετικῆς οἰκονομίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀνάλυσιν καὶ ἀξιολόγησιν τῶν διαφόρων μεθόδων κατάρτισιμοῦ τῶν ἐθνικῶν λογαριασμῶν τῶν δύο χωρῶν. Ἐπίσης, ἡ ἐν λόγῳ συγκριτικὴ ἐργασία ἀξιοποιεῖ τὰς κυριωτέρας σοβιετικὰς στατιστικὰς πηγὰς, περιλαμβανομένων καὶ τῶν ἐκτιμήσεων τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Στρουμίλιν, ὡς ἐπίσης καὶ τὰς σπουδαιότερας ἐργασίας ἐπὶ τοῦ σοβιετικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῶν διαπρεπεστέρων Ἀμερικανῶν σοβιετολόγων, ὅπως τοῦ καθηγητοῦ Ἄμπραμ Μπέρκσον. Τὰ συμπεράσματα τῆς ἐργασίας ταύτης εἶναι λίαν ἀποκαλυπτικά, καὶ ἰδιαίτερος ἐπίκαιρος, καθ' ἣν στιγμὴν δηλαδὴ ἐκδηλοῦται σαφῆς ἐπιβράδυνσις τοῦ αὐξητικοῦ ρυθμοῦ τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς εἰς τὰς κομμουνιστικὰς χώρας, μὲ μικρὸν ποσοστὸν ἀνόδου τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τὰ πρῶτα συμπτώματα στασιμότητος αὐτοῦ, ὡς εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Τσεχοσλοβακίας κατὰ τὸ 1963.

N. P. K.

Kantorovitch J. V. : Calcul Économique et Utilisations des Ressources. Μετάφρασις ἀπὸ τὰ ρωσικὰ ὑπὸ τοῦ C. Sarthou. Πρόλογος τοῦ B. Paller de la Barrière. Ἔκδοσις Dunod, Παρίσιον, 1964.

Εἰς τὸ ἐν λόγῳ ἔργον ὁ καθηγητὴς Kantorovitch, μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς Ε.Σ.Σ.Δ. ἐξετάζει τοὺς σχετικούς παράγοντας εἰς τὴν κανονικὴν ὀπτιμὰν χρησιμοποίησιν τῶν πόρων ἐντὸς μιᾶς προγραμματισμένης οἰκονομίας καὶ προτείνει μέθοδον ὑπολογισμοῦ τοῦ κανονικοῦ (optimum) σχεδίου διὰ νέων ἀναπτύξεων τοῦ γραμμικοῦ προγραμματισμοῦ.

G. M.

H. B. and L. W. Killogh : International Economics, Ἔκδοσις D. Van Nostrand Company. Τιμὴ 49 σελίνια.

Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐκθέτει μὲ ἐξαιρετικὸν τρόπον τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου, περιλαμβάνει δὲ ἀξιόλογα κεφάλαια ἀναφερόμενα εἰς τὸ ἐμπόριον, τὰ δασμολόγια καὶ τοὺς ἐλέγχους τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου καὶ τῶν πληρωμῶν, τὴν προσπάθειαν σταθεροποιήσεως τῶν τιμῶν τῶν πρώτων ὑλῶν, τῆς παραγωγικότητος τῶν ἐργατῶν κλπ.

Δοθέντος ὅτι τὸ διεθνὲς ἐμπόριον χρειάζεται ὑγιεῖς νόμισμα, ὡς συναλλακτικὸν μέσον, τὸ Γ' μέρος τοῦ βιβλίου ἀφιερῶται εἰς τὰς διεθνεῖς πληρωμὰς, αἱ ὁποῖαι περιεπλάκησαν ἀναποφεύκτως μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν ἐνὸς διεθνοῦς νομίσματος, βασιζομένου ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ. Ἐκτίθενται ἐπίσης λεπτομερῶς αἱ δυσχερεῖαι εἰς τὰς ὁποίας προσκρούει τὸ ἐμπόριον, λόγῳ τῆς ἀνυπαρξίας ὑγιοῦς νομίσματος, τὴν ὁποῖαν προσπαθοῦν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸ Διεθνὲς Νομισματικὸν Ταμεῖον, ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις Πληρωμῶν καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Νομισματικὴ Συμφωνία.

Ἐκτίθενται ἐπίσης ὅλαι αἱ καταβληθεῖσαι προσπάθειαι πρὸς ὑπερπήδησιν τῶν δυσχερειῶν, αἱ ὁποῖαι προέκυψαν ἐκ τῆς καταρρεύσεως τῆς παγκοσμίου ἐμπορικῆς οἰκονομίας, ἡ ὁποία ὕφιστατο πρὸ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου, ὅπως ἡ G.A.T.T., ὁ Ὄργανισμὸς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας, ἡ Μπενελόξ, ἡ Εὐρωπαϊκὴ Κοινοπραξία Ἀνθρακός καὶ Χάλυβος, ἡ Εὐρωπαϊκὴ Περιοχὴ Ἐλευθέρου Ἐμπορίου, ἡ Κοινὴ Ἀγορὰ καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Κοινότης Ἀτομικῆς Ἐνεργείας.

Εἰς τὸ τελευταῖον μέρος, ὑπὸ τὸν τίτλον «Πολιτικὴ διὰ τὸ μέλλον», οἱ συγγραφεῖς γράφουσι: «Ἐνα πλεονέκτημα τῆς πολιτικῆς ἐλευθέρου ἐμπορίου εἶναι ὅτι ἀνοίγει εἰς ὄλους τὸν δρόμον πρὸς τὰς ἀγορὰς καὶ τὰς πρώτας ὕλας, παρέχει εἰς ὅλας τὰς χώρας τὴν δυνατότητα ὅπως ἐπεκτείνουν τὸ ἐμπόριόν των, συμβάλλει εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς τῶν ἐμπορικῶν χωρῶν. Αἱ ἀξιώσεις διὰ τὴν παροχὴν δυνατοτήτων ἐμπορίου ἐκ μέρους τῶν πασχουσῶν ἐξ ὑπερπληθυσμοῦ καὶ πτωχῶν εἰς πλουτοπαραγωγικούς πόρους χωρῶν εἶναι τόσον ἔντονοι ὥστε αἱ πλούσιαι εἰς φυσικούς πόρους ἢ ἄλλους συντελεστάς τῆς παραγωγῆς χωρῶν δὲν δύνανται νὰ ἀγνοήσουν τὴν πρὸς αὐξήσιν τοῦ ἐμπορίου ἐπιθυμίαν τῶν ἄλλων, τουλάχιστον διὰ λόγους ἐθνικῆς ἀσφαλείας. Ἀκόμη καὶ αἱ ἰσχυρόταται καὶ τόσον πλούσιαι Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι δὲν δύνανται νὰ ἀντιμετωπίσουν τοὺς κινδύνους τῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἀπομονώσεως, τὴν ὅποیان συνεπάγεται ἡ πολιτικὴ οἰκονομικῆς ἀπομονώσεως. Ἐὰν τοῦτο ἰσχύη διὰ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, ἰσχύει πολὺ περισσότερον διὰ τὴν Μεγάλην Βρετανίαν».

A. Π. Κ.

H. K o e h : Betriebliche Planung. Ἐκδοτικὸς Οἶκος: Verlag Dr. Th. Gabler, Wiesbaden, σελ. 155.

Τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ βιβλίον εἶναι ὁ ὕπ' ἀριθ. 4 τόμος τῆς σειρᾶς «Αἱ Οἰκονομικαὶ ἐπιστήμαι», ἡ ὁποία ἐκδίδεται ἀπὸ τὸν ἐκδοτικὸν οἶκον Gabler μὲ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ καθηγητοῦ Gutenberg. Ὁ συγγραφεὺς του, καθηγητῆς τῆς Οἰκονομικῆς τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Μύνστερ, δίδει μίαν ὠλοκληρωμένην εἰκόνα τῶν βασικῶν προβλημάτων καὶ μεθόδων ἐφαρμογῆς τοῦ προγραμματισμοῦ εἰς τὴν σύγχρονον ἐπιχείρησιν. Ἡ προσπάθειά του νὰ ἐντάξῃ τὰ ἐπιμέρους θέματα εἰς ἓν ἐνιαῖον σύστημα καὶ νὰ καταδείξῃ τὴν σημασίαν τοῦ προγραμματισμοῦ διὰ τὴν πολιτικὴν τῆς ἐπιχειρήσεως προσθέτει εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀξίαν τοῦ βιβλίου καὶ τὴν πρακτικὴν χρησιμότητα. Ὁ συγγραφεὺς θεωρεῖ τὸν προγραμματισμὸν ὡς πυρῆνα τῆς πολιτικῆς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δέον ὅπως ἐπηρεάζονται αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἐπιχειρηματοῦ πρὸς ἐπίτευξιν βασικῶν στόχων εἰς τοὺς διαφόρους τομεῖς τῆς ἐπιχειρησιακῆς δραστηριότητος. Ὁ ἀναγνώστης δὲν εὐρίσκει ἀσφαλῶς ἐτοιμοὺς λύσεις εἰς τὰ διάφορα κατὰ τομεῖς προκύπτοντα προβλήματα. Ἡ συστηματικὴ διερεύνησις τῶν βασικῶν ζητημάτων τοῦ συγχρόνου μικροοικονομικοῦ προγραμματισμοῦ συνθέτει μίαν πλουσίαν ἐργαλειοθήκην γνώσεων καὶ ἐννοιῶν, ἡ ὁποία ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ προσεγγίσῃ καλύτερα καὶ νὰ ἐπιλύσῃ ἀποτελεσματικώτερα τὰ προβλήματα αὐτὰ καὶ νὰ λάβῃ τὰς δεούσας ἀποφάσεις.

Ἀπὸ τὰ περιεχόμενα: Γενικὸς καὶ περιπτωσιακὸς προγραμματισμὸς τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἡ προσαρμογὴ τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς τὰς χρηματοοικονομικὰς δυνατότητας. Ὁ προγραμματισμὸς τῆς παραγωγῆς βάσει τῶν παραγγελιῶν. Ἡ ἀνάλυσις τῶν δυνατοτήτων ἐκλογῆς εἰς τὴν λήψιν ἀποφάσεων. Ἡ ἐπίδρασις τῆς ἀβεβαιότητος εἰς τὸν προγραμματισμὸν. Μέτρα πρὸς μείωσιν τῆς ἀβεβαιότητος. Ἡ κατεύθυνσις ἐκτελεστικῶν ὑπηρεσιῶν. Ὁ ἔλεγχος τοῦ προγραμματισμοῦ κλπ.

K. T.

L u t y F r. : The Problem of International liquidity and the multiple currency Standard. Essays in International Finance, International Finance Section, Department of Economics, Princeton University U.S.A. 1962, σελ. 17.

Τὸ οἰκονομικὸν διεθνὲς τμήμα τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Princeton, γνωστὸν ἀπὸ τὰς πολυαριθμοὺς μελέτας του, δημοσιευομένας εἰς τρεῖς σειράς, προσέθεσεν εἰς τὴν πρώτην σειρᾶν τὴν ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον ὕπ' ἀριθ. 41 ἐκδοσίαν του. Ὁ συγ-

γραφεύς, ο οποίος το 1962 έδημοσίευσε και σειράν διαλέξεων υπό τον τίτλον «τὸ πρόβλημα τῆς διεθνούς ἰσορροπίας», εἰσάγει τὴν ἔννοιαν τῆς «Multiple currency standard». Ὑπὸ τοιοῦτον καθεστῶς τὰ χρηματικά ἀποθέματα ἀντὶ τοῦ σωρευθῶνται εἰς ἓνα ἢ δύο νομίσματα, θὰ πρέπει νὰ εἶναι εἰς περισσότερα διὰ τὰς πλείους τῶν δυτικῶν χωρῶν. Τὰ ἐν λόγω ἀποθέματα, δέον νὰ εἶναι ἀμέσως μετατρέψιμα εἰς χρυσὸν καὶ αἱ ἔχουσαι τοιαῦτα χῶραι, ὀφείλουσιν νὰ τὰ ἀνταλλάσσουσιν εἰς χρυσὸν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, καθ' ἣν ζητοῦνται ὑπὸ ἄλλων ξένων χωρῶν.

Γ. Μ.

Minguet A.: Multiplicateur des dépôts et multiplicateur des crédits. Λιέγη, 1963.

Ἐκδοσις ἀπευθυνομένη μόνον εἰς τοὺς εἰδικούς. Περιλαμβάνει νέα πρότυπα θεωρητικῆς ἀναλύσεως, τὰ ὅποια ἐν συνεχείᾳ ἐφαρμόζονται εἰς τὰ εἰδικώτερα χαρακτηριστικά τῆς βελγικῆς οἰκονομίας, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίη ὅτι εἶναι ἀκατάλληλα καὶ δι' ἑτέρας χώρας εὐρισκομένης εἰς ἀνάλογα ἐπίπεδα ἀναπτύξεως.

Ἡ ἐν λόγω ἔκδοσις περιορίζεται εἰς τὴν θεωρίαν τῆς προσφορᾶς χρήματος καὶ τῆς χορηγήσεως πιστώσεων μέσῳ τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος. Ὁ συγγραφεὺς ὑπόσχεται ὅτι εἰς νεωτέραν μελέτην τοῦ θὰ ἀσχοληθῆ μετ' ὁ θέμα τῆς ζητήσεως χρήματος καὶ τῆς συνθετικῆς ἐμφανίσεως τῶν δύο τούτων πόλων τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος, τὸ ὅποιον κατέστη ἤδη ἐξαιρετικῶς πολύπλοκον, συνεπείᾳ τῶν νομοθετικῶν παρεμβάσεων τῶν νομοθετικῶν ἀρχῶν.

Γ. Μ.

E. Morgan and W. Thomas: The Stock Exchange; its history and function, Λονδῖνον 1962.

Ἡ ἐν λόγω ἔκδοσις περιλαμβάνει τὴν ἱστορίαν τοῦ Χρηματιστηρίου τοῦ Λονδίνου ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του, κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ 17ου αἰῶνος, μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Ἡ ἱστορία τοῦ Χρηματιστηρίου τοῦ Λονδίνου συνδέεται κατὰ τρόπον ἀναπόσπαστον μετ' ἡν ἀνάπτυξιν τοῦ βρετανικοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας. Ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ εἶδος τῶν διαπραγματευομένων κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τίτλων ἀντικατοπτρίζει τὰς βασικὰς κατευθύνσεις πρὸς τὰς ὁποίας ἐστρέφετο ἑκάστοτε ἡ οἰκονομικὴ δραστηριότης καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ.

Ἐξ ἄλλου, ἀνυπολόγιστου ἀξίας ὑπῆρξεν ἡ συμμετοχὴ τοῦ Χρηματιστηρίου εἰς τὴν ἀξιοποίησιν τῶν πραγματοποιηθεισῶν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἐφευρέσεων καὶ τεχνικῶν προόδων, ἧτοι εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν σιδηροδρομικῶν δικτύων, τῶν μεγάλων τεχνικῶν ἔργων, τὴν ἰδρυσιν τεραστίων βιομηχανικῶν μονάδων κλπ.

Πρὸς τοῦτοις διὰ τοῦ Χρηματιστηρίου τοῦ Λονδίνου ἐπετεύχθη ὁ εἰς μεγάλην ἔκτασιν δανεισμὸς πλείστων κυβερνήσεων καὶ ξένων ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, ὡς καὶ ἡ πραγματοποιήσις σημαντικῶν ἐπενδύσεων εἰς τὰς κυριωτέρας χώρας τῆς ὀφηλείου.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη ἐνδιαφέρει οὐχὶ μόνον τοὺς μελετητὰς τῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὁποσδήποτε ἀσχολουμένους εἰς τὴν ἔρευναν τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων.

Τρ.

J. Morris: The World Bank. Λονδῖνον, 1963.

Ἡ ἐν λόγω ἔκδοσις ἀναφέρεται εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Διεθνούς Τραπεζικῆς ἀναπτυχθεῖσαν δραστηριότητα εἰς πέντε διαφορετικὰς καὶ ἀπομεμακρυσμένας μεταξὺ

των χώρας : Τὴν Αἰθιοπίαν, τὴν Ταϋλάνδην, τὴν Νότιον Ἰταλίαν, τὴν Κολομβίαν καὶ τὴν Κοιλιάδα τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ.

Πρὸς τοῦτοις, ὁ συγγραφεὺς παρέχει συνοπτικὴν εἰκόνα τῶν οἰκονομιῶν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος χωρῶν καὶ προβαίνει εἰς συγκρίσεις πρὸς τὰς ὕφισταμένας εἰς ὠρισμένας ἀνεπτυγμένας οἰκονομίας συνθήκας.

Ἐκ τῶν διαλαμβανομένων στοιχείων, ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς ρυθμοὺς τῆς οἰκονομικῆς προόδου, ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῶν ὡς ἄνω δύο κατηγοριῶν οἰκονομιῶν, αὐξάνει ἀντὶ τὰ ἐλαττοῦται, παρὰ τὰς καταβαλλομένας προσπάθειας ὑπὸ τῶν οἰκείων κυβερνήσεων καὶ τὴν παρεχομένην μέσῳ ποικίλων διεθνῶν ὀργανισμῶν βοήθειαν.

Τέλος, ἐκτίθενται αἱ ἀπαιτούμεναι ὑπὸ τῶν διαχειριζομένων τὰ κεφάλαια τῆς ξένης βοήθειας δυσχερεῖαι ἐπωφελοῦς διαθέσεως καὶ κατανομῆς τούτων εἰς τοὺς διαφόρους παραγωγικοὺς κλάδους καὶ τὰς πραγματοποιηθείσας προόδους ἐν σχέσει μὲ τὴν ἀπόκτησιν ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ἐπιχειρηματιῶν ἱκανότητος ἀφομοιώσεως τῶν συγχρόνων μεθόδων ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῶν οἰκονομικῶν μονάδων.

G. M.

Nerveu - Nivelle F. : Lancement des Produits. Παρίσιον, 1963.

Ἡ ἐν λόγῳ ἔκδοσις ἀπευθύνεται εἰς τὰς ἐμπορικὰς καὶ βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις, μὲ σκοπὸν τὴν ὑπόδειξιν μεθόδων ἐπιβολῆς νέων προϊόντων. Ἡ τεχνικὴ πρόδοσις, αἱ διαρκῶς πληθυνόμεναι ἀνάγκαι τοῦ καταναλωτικοῦ κοινοῦ, ἡ μείωσις τοῦ χρόνου διατηρήσεως τῶν προϊόντων, παρέχουν συνεχῆ ὥθησιν πρὸς ἐπινόησιν καὶ εἰσαγωγὴν εἰς τὸ ἐμπόριον νέων εἰδῶν. Ἐν τούτοις, ὁ συνεχῶς αὐξανόμενος ἀνταγωνισμὸς ὁμοειδῶν ἐπιχειρήσεων, καθιστᾷ ὅλον ἐν καὶ περισσότερον δυσχερῆ τὴν τεχνικὴν τῆς ἐπιβολῆς τοῦ νέου προϊόντος εἰς τὴν ἀγοράν. Ὁ συγγραφεὺς παρέχει πλῆθος συμβουλῶν σχετικῶς μὲ τὸν τρόπον προωθήσεως τῶν πωλήσεων καὶ τὴν γνωστοποίησιν εἰς τὸ κοινὸν τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ τιθεμένου εἰς τὴν διάθεσίν του νέου εἴδους.

G. M.

F. L. Pryor : The Communist Foreign Trade System. London, G. Allen and Unwin Ltd., 1963, σελ. 296, 40 σελλίδια.

Ὁ ὑπότιτλος τῆς ἐργασίας τοῦ ἐκτάκτου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Μίτσιγκαν F. L. Pryor εἶναι «Ἡ ἄλλη Κοινὴ Ἀγορά». Αἱ πρόσφατοι ραγδαῖαι ἐξελίξεις εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐνοποίησην τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ τὸν σχηματισμὸν τῆς Κομκόν, δηλαδὴ τοῦ ἀντιστασίου οἰκονομικοῦ συνασπισμοῦ τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν, προσδίδουν ἰδιάζουσαν βαρύτητα εἰς τὴν ἔρευναν τῶν μεθόδων, τῶν στόχων καὶ τῶν προσεχῶν ἐξελίξεων τοῦ ἐμπορίου μεταξὺ τῶν κομμουνιστικῶν χωρῶν ἀφ' ἑνὸς καὶ μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἀφ' ἑτέρου. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἐπίσης ἡ περιπέτεια τοῦ συγγραφέως κατὰ τὴν προσπάθειάν του νὰ συγκεντρώσῃ τὸ συνήθως δυσεὔρετον στατιστικὸν ὕλικόν τῆς ἐργασίας τοῦ τύπου αὐτοῦ. Εἰς πλείστας περιπτώσεις ὁ καθηγητὴς Pryor ἐβασίσθη ἐπὶ τῶν προσωπικῶν συνεντεύξεων μὲ ἰθύνοντας οἰκονομολόγους τῆς Ἀνατολικῆς Γερμανίας. Ἡ ἐπιτόπιος ἀναζήτησις τῶν στατιστικῶν στοιχείων κατέληξεν εἰς τὴν σύλληψιν καὶ φυλάκισιν του ἐπὶ ἐξάμηνον, ὅπου ὑπεβάλλετο εἰς ἐξαντλητικὴν ἀνάκρισιν ὑπὸ τῶν ἀνατολικῶν οἰκονομολόγων.

Ἡ ἐργασία τοῦ καθηγητοῦ Pryor δύναται εὐλόγως νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ πλέον συστηματικὴ καὶ μέχρι σήμερον ἐξαντλητικὴ ἔρευνα τοῦ θέματος τούτου, χαρακτηριζομένη ὑπὸ πνεύματος ἀντικειμενικότητος καὶ ἀμεροληψίας. Μετὰ τὴν ἐπισκόπησιν τοῦ ρόλου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου εἰς τὰς ἀνατολικὰς χώρας, ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει τὴν ἐσωτερικὴν πλευρὰν τοῦ προγραμματισμοῦ ἐν γένει ἐντὸς

του οποίου ἐντάσσεται καὶ ὁ ρόλος τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου. Μετὰ ταῦτα διερευνᾶται ἡ διεθνὴς πλευρὰ τοῦ θέματος, δηλαδὴ ὁ καθορισμὸς τῶν ὄρων ἀνταλλαγῆς τῶν προϊόντων τῶν κομμουνιστικῶν χωρῶν, ἡ σημασία τῶν οικονομικῶν καὶ πολιτικῶν παραγόντων κλπ.

N. K.

L. Robbins : Politics and Economics, Macmillan, London, 1963.

Ὁ λόρδος Ρόμπινς εἶναι εἰς τῶν γνωστοτέρων συγχρόνων οικονομολόγων. Τὰ ἔργα του διακρίνονται ὄχι διὰ τὴν πρωτοτυπίαν των ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ρωμαλεότητα τῆς οικονομολογικῆς του σκέψεως καὶ τὴν ζωντάνιαν τοῦ ἐκφραστικοῦ του τρόπου. Εἶναι συγγραφεὺς πολλῶν καὶ ἀξιολόγων ἔργων ἐξ ὧν τὸ τελευταῖον εἶναι τὸ παρόν. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο συνεκέντρωσε δέκα εἰδικωτέρας ἐργασίας του ἀναφερομένης ἢ ἔστω θιγούσας τὰς σχέσεις τῆς οικονομικῆς ἐπιστήμης πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐπιστήμην. Ἡ πρώτη του ἐργασία ἀναφέρεται συστηματικῶς εἰς τὸ θέμα τοῦτο, ἀρχίζει δὲ μὲ τὴν σχολίαν τῶν συναφῶν ἀπόψεων τοῦ Κουρνὸ καὶ τοῦ Κέυνς, κατόπιν ἐξετάζει τὸ περίφημον πρόβλημα τῆς σχέσεως τῆς ἐλευθερίας πρὸς τὴν τάξιν, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸν ἀληθῆ στορέα τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν δημοσιολόγων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σωκράτους μέχρι τοῦ Μακιαβέλι καὶ ἀπὸ τοῦ Μακιαβέλι μέχρι σήμερον. Ὑστερον ἐξετάζει τὴν σχέσιν τοῦ κράτους πρὸς τὴν καλλιτεχνίαν καὶ δίδει οὕτω μίαν ἀπόδειξιν ὅτι οἱ ξένοι οικονομολόγοι δὲν εἶναι μόνον ξηροὶ εἰδικοί ἀλλὰ κινουῦνται εἰς σφαῖρας εὐρυτέρων πολιτιστικῶν μαθησεων. Τοῦ θέματος τούτου ὁμως ἐξετάζει καὶ τὰς δημοσιονομικὰς καὶ χρηματοδοτικὰς πλευρὰς. Ὑστερον ἐρευνᾷ ἐν ἄλλο περίφημον πρόβλημα, τὴν ἰσότητα ὡς κοινωνικῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν. Τὴν μελέτην ταύτην διαδέχεται μία ἄλλη εἰς τὴν ὁποίαν ἀναλύει καὶ σχολιάζει τὰς ἰδέας τοῦ Χάγκε ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας. Μετὰ ταῦτα ἐπανέρχεται εἰς τὴν καθαρὰν οικονομικὴν καὶ μελετᾷ τὸ νόημα τῆς οικονομικῆς ἐνοποιήσεως καὶ ὀλοκληρώσεως, ὅπερ ἐνδιαφέρει πολὺ ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας κατόπιν τῆς συνδέσεώς μας μὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα, κατὰ πρῶτον, ἐκ δευτέρου δὲ τὸ θέμα τοῦ φιλευθερισμοῦ ἐν τῷ πλασιῶ τῆς διεθνούς οικονομικῆς καὶ πολιτικῆς τάξεως. Τέλος, ἐξετάζει τὰ εἰδικώτερα οικονομικὰ θέματα τοῦ δολλαρίου, τῆς κρίσεως τοῦ 1957 καὶ τῆς ἐκθέσεως Ράντκλιφ. Πρόκειται περὶ ἀξιολογωτάτων πραγματειῶν.

Σ. Κ. Π.

Saint-Geours Jean : La Comptabilité Économique et le Système Bancaire. Παρίσι, 1963.

Ἐκδοσις διαλέξεως, δοθείσης εἰς τὸ Κέντρον Ἀνωτέρων Τραπεζικῶν Σπουδῶν τῶν Παρισίων, σχετικῶς μὲ τὴν λογιστικὴν ἔνταξιν τῶν τραπεζικῶν δραστηριοτήτων εἰς τοὺς ἐθνικοὺς λογαριασμούς.

Γ. Μ.

P. Sallés : Initiation Économique et Sociale. Tome I, La Production et ses Problèmes. Paris, 1964. Dunod, σελ. 277.

Ὁ πρῶτος τόμος τοῦ ἔργου τούτου ἀσχολεῖται μὲ τὴν παραγωγὴν καὶ τὰ προβλήματα τῆς, προορίζεται δὲ διὰ τοὺς τελειοφοίτους τῶν ἀνωτάτων οικονομικῶν καὶ βιομηχανικῶν σχολῶν τῆς Γαλλίας. Τὸ ἀκολουθούμενον σύστημα ὁμοιάζει πρὸς ἀναλόγους ἀμερικανικὰς ἐργασίας, αἱ ὁποῖαι βασίζονται ἐπὶ ἀριθμοῦ θεμελιωδῶν θεμάτων, τὰ ὁποῖα μελετῶνται διὰ τῆς ἀρχικῆς παραθέσεως κειμένων, θεωρουμένων ὡς μονίμου σημασίας δι' ἕκαστον θέμα. Οὕτω, παρατίθενται χωρῖα ἐκ τοῦ Ἄνταμ Σμίθ, Ρικάρντο, Μάρξ καὶ τὰ λοιπά. Ὁ πρῶτος τόμος τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐπιστήμην περιλαμβάνει 66 θέματα

μέ κείμενα από τόν Τυρκώ μέχρι τοῦ Πιέρ Μασσέ, γενικοῦ διευθυντοῦ τοῦ Γαλλικοῦ Προγραμματισμοῦ. Οἱ φοιτηταὶ σχολιάζουν μετέπειτα τὰ κείμενα ταῦτα μέ τήν βοήθειαν συμπληρωματικῶν σημειώσεων καί ἀφθόνου στατιστικοῦ ὕλικου. Διά τῆς μεθόδου αὐτῆς ὁ φοιτητῆς ἀποκτᾷ βαθμιαίως πρωτοβουλίαν σκέψεως καί ἀναπτύσσει τήν ἰκανότητα ἐπιστημονικῆς κρίσεως, χωρὶς νὰ προσκολλᾶται εἰς τήν ἐκ παραδόσεως σημασίαν ἢ ἀξιωματικὴν ἰσχύον παλαιότερων ἀπόψεων. Ἐπίσης συνηθίζει εἰς τήν ἐρμηνείαν τοῦ στατιστικοῦ ὕλικου καί ἐξοικειοῦται μέ τήν ἀνάλυσιν τῶν γενικωτάτων οικονομικῶν μεγεθῶν, ὅπως οἱ ἔθνικοὶ λογαριασμοί, ὡς ἐπίσης καί μέ τήν μετάβασιν ἐκ τῆς μακροοικονομικῆς εἰς τήν μικροοικονομικὴν ἀνάλυσιν.

N. P. K.

D. Sidjanski: Dimensions Européennes de la Science Politique. Paris, R. Pichou et R. Durand Auzias, 1963, σελ. 183, N.F. 21,80.

Ἡ ἐργασία τοῦ ὕφηγτοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γενεύης D. Sidjanski ἐπιβεβαιοῖ τὸ ἐνδιαφέρον ὄλων τῶν Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν διὰ τὸ δυναμικὸν φαινόμενον τῆς οικονομικῆς καί πολιτικῆς ἐνοποιήσεως τῆς Εὐρώπης, τὸ ὁποῖον ἐκδηλοῦται, ὡς γνωστόν, διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Ε.Ο.Κ. καί τῆς Ε.Π.Ε.Σ. Ἡ ἐργασία αὕτη διερευνᾷ εἰδικώτερον τὴν συμβολὴν καί τὰς δυνατότητας τῶν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν εἰς τὴν μελέτην τῆς ὀλοκληρώσεως τῆς Εὐρώπης. Ἀρχικῶς ὁ συγγραφεὺς προβαίνει εἰς τὸν ὀρισμὸν τῶν τεσσάρων βασικῶν ἐνοιῶν τῆς διαδικασίας τῆς ἐνοποιήσεως, δηλαδὴ τῆς Κοινότητος, τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, τῆς Ἐνοποιήσεως ἢ ὀλοκληρώσεως, τέλος δέ, τῆς ὑπερεθνικότητος. Ἀκολουθεῖ ἀνάλυσιν τῶν διαφορῶν πιθανῶν μεθόδων ἢ διαδικασιῶν ἐνοποιήσεως, κυρίως δέ τῆς Ε.Ο.Κ. Μετὰ ταῦτα ὑποδεικνύεται ἡ κατάστρωσις προγράμματος μελλοντικῶν ἐρευνῶν καί μελετῶν τοῦ θέματος τῆς τελικῆς ἐνοποιήσεως τῆς Εὐρώπης ὑπὸ ὁμοσπονδιακὴν μορφήν. Ἡ μετάβασιν ἐκ τοῦ κατωτάτου ὀρίου τῆς ἐνοποιήσεως πρὸς μίαν ὁμοσπονδιακῶς ἠνωμένην Εὐρώπην ἀποδεικνύει τὴν μεγάλην εἰσέτι ἀπόστασιν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ τελικὴ ἔνωσις τῆς Εὐρώπης.

N. P. K.

« S P O U D A I »

« ETUDES »

Édition Bimensuelle de l'École
des Hautes Études Industrielles

« STUDIES »

Bimonthly Edition of the Graduate
School of Industrial Studies

Le Pirée — 40, M. Karaoli et A. Dimitriou — Piraeus